

Volja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 50—
za en mesec . . . „ 4.50
za Nemčijo celoletno . . . „ 55—
za ostalo inozemstvo . . . „ 60—
V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej . . . K 48—
za en mesec . . . „ 4—
V prvi prilozi mesec . . . 3.50
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . K 10—
za Nemčijo celoletno . . . „ 12—
za ostalo inozemstvo . . . „ 15—

SLOVENEK

Insarati:
Enostolpna pettirveta (36 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat po 50 v
za dva- in večkrat . . . „ 45 v
pri večjih naročilnih primerih popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni izid.
Poslanost:
Enostolpna pettirveta K 1-
lahaja vsak dan izveniši no-
delje in praznike, ob 2. uri pop-
redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kaplarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisati se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravišтво je v Kaplarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ovrhke 28.571,
bona-here. št. 7563. — Upravišćkega telefona št. 60.

Proti nemškemu nasilju na Ko- roškem.

Protest Narodne vlade v Ljubljani.

Kot odgovor na noto celovške deželne vlade iz 19. decembra t. l., ki jo je du-najski korespondenčni urad 20. t. m. pri-občil po raznih nemških listih in ki taji, da so Nemci na Koroškem nasilno nastopali proti Slovencem, ter zatrjuje, da Narodna vlada ljubljanska po svojem korespondenčnem uradu vedoma zavija dejstva in v jav-nost pošilja neresnična poročila, in v kateri koroška vlada zatrjuje, da trpi pod teror-jem edinole nemško prebivalstvo, dočim koroški Slovenci nimajo nič trpeti pod nemškim nasiljem, je Narodna vlada v Ljubljani koroški deželni vladi ter držav-nemu uradu za zunanje stvari na Dunaju poslala nastopno noto, ki jo je s posredo-vanjem polkovnika Pribičevića v vednost dala tudi belgrajski osrednji vladi in vla-dam naših ententnih prijateljev. Obenem je vsebino te note po ljubljanskem korespon-denčnem uradu dala sporočiti tudi vsemu kulturnemu svetu.

Brzjavna protestna nota deželne vla-de v Celovcu z dne 19. t. m., v kateri de-želna vlada v Celovcu rekriminacije Na-rodne vlade SHS v Ljubljani glede prega-njanja slovenskega prebivalstva na Koroškem deloma zanikava, deloma odvrča krivdo od sebe, daje slovenski Narodni vladi v Ljubljani povod, da osvetli trditve deželne vlade v Celovcu z nastopnimi uradnimi ali po zanesljivih pričah potrje-nimi dejstvi.

Omenjena nota deželne vlade v Ce-lovcu zbuja zlasti domnevo, da jugoslovanske čete povzročajo nered po nemških kra-jih; nemška vlada v Celovcu in dunajska vlada menita, da morata nastopiti v inte-resu varstva nemškega prebivalstva proti takemu ravnanju. Temu nasproti se mora najprej ugotoviti, da Jugoslovanci niso Nem-cem na Koroškem skrivili niti lasu; ako so morali nastopiti proti posameznim, mir in red v slovenskem delu Koroške ogroža-jočim priseljenim Nemcem ali renegatom, so bile to samo obrambne ukrepitev, nana-sajoče se le na omejitve njih hujskajočega početja. Sicer pa so se dogajali vsi oni do-godki na čisto slovenskem ozemlju, in to med mejami, ki so jih pri poslednji konfe-renci v Ljubljani nemški zastopniki Ko-roške sami priznali za strnjeno slovensko ozemlje. Na tem ozemlju nimajo Nemci čisto ničesar iskati in nimajo nobenega pravnega vzroka, zanimati se za javno upravo teh krajev, še manj pa imajo pra-vico to ozemlje podrediti samovoljnemu vladanju nedisciplinirane soldateske ne-mških vojaških svetov na Koroškem; deželna vlada v Celovcu bi morala vendar že uvi-deti, da je za vedno konec germanizaciji Slovencev na Koroškem in prvenstvu Nem-cev na koroškem ozemlju, kjer prebivajo Slovenci.

Kako je deželna vlada na Koroškem, opirajoč se na svoje vojaške svete, izku-šala navzlic uničevalnemu porazu nem-škega imperikalizma nadaljevati svojo pred vojno prakticirano nasilno politiko v slo-venskih delih Koroške, naj dokažejo na-stopni, iz preobilice nasilnih činov-koroških Nemcev izbrani dogodki:

Vojaške patrolje so večkrat ogrožale slovenske goste v hotelu Trabesingerjevem v Celovcu; dne 28. novembra je vdrl pri-bližno 40 nemških vojakov v ta hotel, češ, da bi aretirali žandarmerijskega stražmoj-stra, ker je nosil slovensko kokardo na kapi. Slovenski komisar za Koroško Smo-dej jih je izrecno opozoril na nepostavno njih početje, oni pa so kljubovalno zahte-vali, naj jim predajo stražmojstra, in so pre-iskali vse sobe, celo posteljo, kjer je spala njegova žena, in ga hoteli dobiti po vsaki ceni v roke, da bi ga umorili, kakor so se izrazili. Pravtako so pretili v hotelu advo-katu dr. Müllerju le zato, ker je po tele-fonu poročal nemškemu vojaškemu povelj-tvu v Celovcu o dogodkih in zahteval pomoči. Naposled je moral vojakom ne-mani slovenski komisar za Koroško, Smo-dej, slišati na svoja ušesa, da ga morajo

obesiti. Da bi preprečili vse eventualnosti, so nemški vojaški prerezali vse telefonske žice v hotelu.

Po osebni intervenciji drugega gospo-da, ki je poveljniku obširno opisal nevarni položaj, je prišla močna vojaška patrolja. Pridružila pa se je silovitežem in preiskala vse sobe hotela, da bi prišla komisarja Narodne vlade SHS v Ljubljani, Smodeja, in ga izročila prej omenjeni usodi. Že tedaj so hoteli nemški vojaški najemniki pod vod-stvom vojaškega sveta v Celovcu napasti tudi srbsko telesno stražo jugoslovanskega majorja Lavriča, ki je prišel v Celovec k vojaškemu pogajanju; vendar pa so to opu-stili, ker so zvedeli, da je srbska telesna straža močno oborožena.

Že takrat so nemške patrolje sloven-skim prebivalcem Koroške jemale erarne konje, ki so bili v Celovcu naprodaj. Tako so nemške patrolje in vojaški na celovškem kolodvoru, na železnici in cestah, držečih iz Celovca, jemali Slovencem blago, n. pr. usnje in druge stvari kupljene v Celovcu, kamor so prinesli živeža. Narodna vlada v Ljubljani in slovensko poverništvo v Ce-lovcu in njegovo namestništvo pri nemških oblastnikih v Celovcu so protestirali ter pismeno in ustno po več gospodih v Celov-cu prosili pomoči.

Da bi deželno vlado na Koroškem, oziroma deželni odbor oozorili na resnost položaja, so jima zapretili tudi z represa-lijami. Toda brezuspešni so bili opomini in pretnje.

Še preden so jugoslovanske čete do-spele na slovensko ozemlje v Velikovec in njegovo okolico, so Nemci v Sinči vesi streljali v hišo trgovca Novaka, ravnatelja slovenske gospodarske zadruge in ogrožali njegovo gospo.

Tisti čas so nemški vojaški pri Kamnu blizu Rekarje vesi napadli nekaj jugoslo-vanskih vojakov v gostilni, enega jugoslo-vanskega vojaka so težko ranili, drugega pa celo ubili.

Dne 30. novembra so zasedli srbski in jugoslovanski oddelki slovensko ozemlje do Velikovca z njim vred, da bi skrbeli za mir in red. Izrecno bodi tudi tukaj pouda-rjeno, da je Velikovec na že danes obstoje-čem strnjem slovenskem jezikovnem ozemlju. Navzlic temu je dne 1. decembra vdrl v ta kraj približno 400 mož nemških čet z 7 gorskimi topovi in 2 oklopnima avtomobiloma pod poveljstvom podpolkov-nika iz Celovca in zahtevalo predajo mesta Velikovca. Ko je jugoslovanski poveljnik to odklonil, so nemške čete jele streljati še med pogajanjem. Nemške čete so se morale umakniti. Pozneje so Nemci trdili, da so vojaški streljali, ne da bi dobili za to ukaz, da so se torej puške sprožile same.

Dne 1. decembra je v slovenskem delu Koroške, namreč v Vrbi ob Vrbskem je-zeru, nemška patrolja aretirala dva sloven-ska fanta iz št. Ilja v gostilni, ker sta go-vorila slovenski, pela slovenske pesmi in imela slovenske znake.

Dne 7. decembra so nemške patrolje na slovenskem ozemlju zaprle župnika Razgovška, provizorja Malija in župnika Dolinarja pri Sv. Mihelu, v Sv. Filipu in Važenbergu, jih vlačile sem in tja in jih naposled odvedle v št. Vid ob Glini; tam se je vsem trem posrečilo pobegniti. Ker so jim nemški vojaški večkrat pretili, da jih obesijo, in ker je bilo potemtakem njih življenje v nevarnosti, so bili prisiljeni zapu-stiti svoje fare, tako da sedaj ondotni pre-bivalci nimajo nobenega duhovnika. Po-udarjeno bodi, da so Nemci večkrat stre-ljali za njimi. V Kotmari vesi, torej tudi na slovenskem ozemlju so nemške patrolje ponoči iskale župnika Arnuža s pretvezo, da je hujskal slovenske kmetске fante, naj napadejo nemško stražo blizu Humberga pri mostu, ki je na slovenskem ozemlju; rešil se je le slučajno. Patrolje so v župni-šču in v hišah in na dvoriščih v okolici iskale še dolgo, in ko župnika niso našle,

izjavile, da ga že še ulove, ker ga morajo obesiti.

Tiste dni so napadli nemški vojaški ju-goslovansko patroljo, hiteči pri Malem Sv. Vidu pomagat kmetu, ki so mu Nemci po-rušili hišo; nemški vojaški so streljali na jugoslovansko patroljo s strojnimi in s šrapneli.

V št. Janžu ob Mostiču so nemške patrolje prijele obitelj načelnika sloven-skega Narodnega sveta Koflerja in jo od-vedle neznano kam. Ondotni župnik Schüt-telkopf, jako miren gospod, je moral sli-šati pretnje soldateske in se je mogel od-tegniti sirbostim samo z begom.

Dne 9. decembra je moral župnik v Dješkah, Benedek, ubežati pretečim voja-skim drhalim.

Dne 11. decembra je prišla nemška patrolja v župnišče v Krčanje pri Grebi-nju, prišla župnika Drdlika in vzela silo-ma cerkveno blagajnico, kjer so bili shra-njeni denarji treh cerkvenih prebend.

Vsi ti kraji so v okolici Velikovca na slovenskem ozemlju.

V prvi tretlini meseca decembra so razsajale v Ziljski dolini vojaške, po voja-skem svetu organizirane in oborožene dr-hali, razorožile jugoslovansko žandarmerijo in jugoslovanske straže ter jih odvedle siloma. Slovenci dobivajo še zdaj pretilna pisma; nasilno početje nemških drhali plaši Slovence, da bi jih odvrnili od Jugoslavije in srbske kraljeve dinastije, proti kateri hujskajo posebno strastno. Prav zaradi te-ga so plenili pri slovenskih narodnih vodi-teljih Vošperniku v Podravlju in Falleju v Lipi ob Vrbi, ki je bil svoje dni zatožen zaradi veleizdaje avstrijske države.

Dne 10. decembra so ropale in plenile drhali nemškega vojaškega sveta v obči-nah Lipi nad Vrbo in Vernerbergu.

Tudi ti občini sta na strnjem slo-venskem ozemlju. Nemške vojaške drhali so s smrtjo pretile župniku in slovenske-mu pisatelju Mešku v Mariji na Zilji v oko-lici Beljaka, na slovenskem jezikovnem ozemlju, in to večkrat, prav tako tudi žup-niku dr. Cukali v Podkloštru in župniku Kuchlingu v Gorjah. Da bi si rešili življe-nje, so morali vsi trije pobegniti in pustiti svoje fare brez duhovne oskrbe. Drhali nemškega vojaškega sveta so razširjale nevarne pretnje zoper poveljnika sloven-ske meščanske brambe, učitelja in nadpo-ročnika Napokoj. Ko je Napokoj dne 18. decembra hodil slučajno sam, so ga ujeli nemški vojaški in ga odgnali v Celovec.

Nemci so v Ziljski dolini v raznih slo-venskih krajih strgali jugoslovanske za-stave in znake raz cerkve in hiše, razoro-žili slovensko narodno brambo in jo delo-ma odgnali.

Dne 16. decembra je 20 nemških voja-kov obkolilo župnišče v Zrelcu pri Celov-cu. Župnik dr. Arnejc si je mogel rešiti življenje samo s tem, da je ušel v kmetško hišo in odtod skozi klet na močvirje ob Glini; od tam je bežal, preganjan po nem-ških vojakih, več ur daleč v Borovlje, kjer so ga sprejele jugoslovanske čete v var-stvo. Nemški vojaški so ga zasledovali in iskali po hišah in izjavili, da ga morajo po vsaki ceni umoriti.

Dne 16. decembra so streljale nemške drhali pri Malem Sv. Vidu iz zasede na srbsko patroljo.

Ko so vkorakale jugoslovanske čete v Borovlje, je izkušal župan Ogris služiti nemškemu vojaštvu v Celovcu s špijonažo vsake vrste po telefoničnih poročilih. Zato so ga za en dan zaprli, potem pa izpustili proti obljubi. To prijaznost Jugoslovancov so poplačali s tem, da so streljali na ju-go-slovanske čete v Borovljah iz zasede in ranili častnika.

Dasi je deželna vlada v Celovcu za-gotovila eksteritorialiteto poverjeniku Na-rodne vlade v Ljubljani, Francu Smodeju pravtako kakor njegovima namestnikoma: odvetniku dr. Ferdu Müllerju v Celovcu in odvetniškemu koncipientu pravtam dr. Pirnatu, vendar ti trije pooblašćenci slo-venske Narodne vlade v Celovcu niso bili niti najmanje varni za življenje. Na razli-čnih krajih in večkrat so nemški vojaški po-navljali nevarne pretnje in izjave, n. pr. v hotelu Trabesingerjevem, v gledališču,

na javnih prostorih, pred hišo dr. Müller-ja, da jih je treba obesiti, kakor hitro jih bodo ujeli. Tako so pretili celo tisti večer in malo prej, ko je koroški deželni upravi-telj dr. Lemisch telefonsko povprašal v Ljubljano, kdo razširja po Celovcu tako neosnovane vesti, da med drugimi tudi imenovani trije niso varni, in izjavil, da je vse to besedičenje ničevno. Ob tisti uri so iskale nemške vojaške drhali slovenskega poverjenika za Koroško, Smodeja. Ko se se dr. Müller in Smodej ter veleindustrija-lec Ivan Tavčar iz Celovca mudili v Ljub-ljani, da bi se udeležili obravnave z zastop-niki Nemške Avstrije in Koroške, so raz-širjali v Celovcu celo pismene smrtnne pretnje.

Dne 18. decembra je nemško vojaštvo streljalo v bolniško sobo azila Harbacha.

Da je postopanje Nemcev zoper slo-vensko prebivalstvo na slovenskem ozem-lju koroškem sistematično urejeno, je raz-vidno iz tega, da je sedaj v Vrbi ob jezeru že okoli 600 nemških vojakov, ki razoro-žujejo slovenske meščanske brambe v obližu. Posamezni troci so prišli dne 18. decembra v Logo Ves in iskali ondotnega župana. Ko ga niso našli, ker je pravočas-no pobegnil, so vzeli s sabo njegovega sina in konja. Ker so preganjali slovensko du-hovništvo in razširjali pretnje s smrtjo, sta pobegnili župnika Singer in Nagele, še preden so vdrli nemški vojaški v župnišča, kjer so prebrskali vse prostore in tudi cer-kve, da bi dobili duhovnika. To početje nemških vojaških tropov je v zvezi z zbi-ranjem nemške soldateske v Celovcu, ki je bila po ondotni deželni vladi in po vo-jajških svetih sklicana iz vseh krajev Nem-ske Avstrije, da bi vdrla na slovensko ozemlje, ujela slovenske duhovnike kot narodne voditelje in pregnala srbske in jugoslovanske čete, stoječe na slovenskem ozemlju v varstvo slovenskega prebi-valstva.

Dne 19. decembra so streljali iz kmet-ske hiše pri Grebinju na srbsko patroljo. Ko se je patrolja bližala hiši, je jela pri-bližno 100 mož broječa nemška četa hude streljati na Jugoslovane. Med bojem se je vnela hiša. To so porabile nemške drhali za hujskanje proti slovenskemu prebival-stvu, zlasti v novinah, in jih dolžile požiga. Ob tem napadu iz zasede so ranili srbske vojaške.

Kakor tukaj, se je pokazalo tudi dru-god, da so porabili v protestih celovške Narodne vlade, kakor tudi v nemških no-vinah take napade nemških tropov na jugoslovanske patrolje na slovenskem ozemlju za trditve, da so Slovenci napadli »slučajno« nemške patrolje. Hinavščino in neresničnost takih trditvev dokazuje naj-bolj to, da nemške čete nimajo čisto nič iskati na slovenskem ozemlju.

Hujskanje zoper slovensko duhovšči-no je sistematično in ima ta smoter, da bi slovensko prebivalstvo oropali inteligent-nih oseb, da bi ga potem laglje pregovo-rili, naj se odpove Jugoslaviji in se pri-klopi Nemški Avstriji. Do 18. decembra so nemški vojaški prijeli že 14 slovenskih duhovnikov in jih odgnali s hudimi gro-žnjami, ali pa so morali duhovniki zaradi smrtno nevarnosti pobegniti, tako da je bila njih fara brez mašnika. Nemška sol-dateska je povsod naznanila nasilstva zo-per druge slovenske duhovnike, ki so se zdeli nemškim oblastnikom na Koroškem pristaši jugoslovanske dinastije in varihji slovenskega prebivalstva. Nemške drhali so v nedeljo, 15. decembra obstreljevale cerkev v št. Petru pri Grabštajnu med po-poldansko službo božjo. Ko je stopil žup-nik iz cerkve, so ga napadli. Komaj se je rešil v kmetško hišo. Hišo so obkolili ne-mški vojaški, pretili in zahtevali, naj predajo župnika. Ker jim kmetica navzlic temu ni hotela odpreti, so zagrozili vojaški, da ga bodo že dobili in ubili. Župniku se je po-srečilo, da je preoblečen ušel.

Zaradi teh in enakih dogodkov na slo-venskem ozemlju so zasedle srbske in jugoslovanske čete kraj Grabštanj zaradi miru in reda in zaradi varstva domačega prebivalstva. Nemško vojaštvo je ponoči prihitelo s strojnimi in topovi, obkolilo srbske in jugoslovanske čete in jih ponaj-

več ujelo, deloma tudi umorilo ali ranilo. Ko je jutraj po tej noči kaplan Čarž začel ob 6. uri jutraj pridigovati, so jeli zunaj streljati s strojnimi. Ko je propovedoval približno deset minut, je pridrl okoli 20 mož v cerkev in pretaknilo navzlic službi božji vse kote, da bi našlo srbske vojake, katerih pri nočni napadu niso mogli ujeti. Kaplan je nehal pridigovati, oblekel se v zakristiji za sv. mašo in začel maševati. Pri kvirju je počil zunaj prvi strel proti cerkvi. Župnik je pomiril ljudi in zastavil izhod, da se ne bi pripetila nesreča in da ne bi ustrelili nobenega izstopajočega. Nenadoma so počili strelji tudi v cerkvi. Prva krogla je zadela na glavo kaplanovo v oltar, druga krogla je razdrobila 16letni deklici jabolko na kolenu, tretja krogla je zadela kor. Na zunanem zidu cerkve so dognali 25 strelcev; od teh so prodrli trije skozi okno v cerkev. Nato so nehali streljati pred cerkvijo. Kaplan je nadaljeval sv. mašo in obhajal pred oltarjem kleče vernike. Šele med obhajanjem je opazil, da so prinesli nemški vojaki strojnice v cerkev in jih nastavili proti oltarju, torej tudi proti kaplanu. Po treh streljavih ogrožen je končal kaplan sveto opravilo in se umaknil v župnišče, kjer so nemški vojaki stražili ujete srbske vojake. Eden izmed nemške drhali je vedno zopet zasmehujoč ponavljal nemški: »Farji so nahujskali ljudi, farji so priklicali Srbe, obesili naj bi mrhe!« Kaplan in župnik sta izprva morala ostati nekaj časa v prostoru, kjer so stražili Srbe, in šele, ko se je potegnil zanj neki gospod, sta smela v njuni sobi. Nemški vojaki, ki so imeli s sabo tudi dva oklopna vozova, so odvedli ujete Srbe. Popoldne so se nemški vojaki vpričo Slovencev norčevali z ozirom na opisani barbarski napad, rekoč: »Danes smo zagodili farjem, črno zalego je treba pobiti. Ako bi bila tukaj onadva (župnik in kaplan), bi nemudoma obesili enega tu, drugega tam.« Pri tem so pokazali na brzojavne drogove.

Opisano početje nemškega vojaškega sveta in nemških vojakov na Koroškem je produkt premišljenega in smotrovičnega dela. Nihče ne more več trditi, da gre pri vseh teh dogodkih za zločine posameznikov. Da je to res, dokazujejo nastopna dejstva:

Ze takrat, ko je še vladal izvršilni odbor deželne skupščine za Koroško v Celovcu, je poslal občinskim načelnikom koroškim, tudi onim na slovenskem ozemlju, cirkularno noto z navodilom, poslovati nadalje in ako bi slovenske komisije ne hotele predati občinskih poslov, umakniti se samo sili, kar pomeni toliko, da se naj do skrajnosti upro. Potemtakem so oblastniki napotili urade, naj se upro in uporabijo vsako primerno sredstvo.

Kakor poizkušajo sedaj v Beljaku z lepaki, tako je hujskal profesor Angerer, član koroške provizorne dežel. skupščine, na zborih zoper Slovence in Jugoslovane sploh ter naglašal večkrat, da so Nemci na Koroškem dovolj močni, da politiko popustljivosti opuste in da preženo »slovenske motitelje miru.«

Vodilni list nemških nacionalcev na Koroškem, »Freie Stimmen«, hujska prav tako, kakor že leta 1914. in v poznejših vojnih letih zoper slovensko prebivalstvo in zoper Jugoslavijo, zlasti zoper slovenske narodne voditelje in duhovništvo ter razširja med Nemci ščuvalne letake. Zlasti temu ščuntanju je dati na rovaš, da so ob izbruhu vojne in potem slovenske duhovnike in prijatelje naroda, tako tudi slovenskega državnega poslanca Grafenauerja pozvali pred sodišče zaradi srbofilstva in veleizdaje. Poslanec Grafenauer je moral dolgo koprniti v ječi. »Freie Stimmen« sramote kakor prej Jugoslovane, kaj pa šele srbske vojake in jih psujejo kot roparje in plenilce ter vedno in iznova izpodbujajo Nemce, naj osvobodijo koroške dežele teh »roparskih jugoslovanskih drhali«. Tako hujskajo na vse načine.

Ako deželna vlada v Celovcu, kakor tudi državni urad za zunanje stvari na Dunaju navzlic navedenim in nepobitno dokazanem ter vsaj deželni vladi v Celovcu jako znanim dejstvom vendarle naglašata uradno, da hočeta gojiti prijateljske stike z Jugoslavijo in da hočeta preprečiti vsako nesporazumljenje, potem je mogoče le dvojje: ali igrata deželna vlada v Celovcu in državni urad za zunanje stvari na Dunaju dvojno igrjo, obsojujoč na zunanjo dogodka na slovenskem koroškem ozemlju, na tihoma pa odobrujoč jih in dajajoč zanje potuho — ali pa ta kakor druga oblast ne obvlada več razmer na Koroškem, tako, da se dogajajo ti dogodki v protislovju s pogoji za premirje in pa proti volji teh gosposk. Ker slovenska Narodna vlada ne bi hotela dvomiti o odkritosrčnosti večkratnih slovenskih zatrjevanj obeh omenjenih oblasti, ponavlja še enkrat svoje preverjenje, da niti koroška deželna vlada, niti dunajski državni urad za zunanje stvari ne obvladata več položaja.

Ako se ima kdo pritožiti, so to edine Slovence, saj so se dogajale vse te

barbarske grozovitosti na njihovem svetu, oziroma bi se morali pritožiti srbski in jugoslovanski vojaki. Slovenska Narodna vlada plamteče protestira zoper vse te dogodke in proti njih sistematični vzporeditvi po Nemcih brez ozira na to, ali jih bolj ali manj uradno, izrečno ali molče odobrava. Slovenska Narodna vlada smatra tedanje prave in navidezne oblastnike na Koroškem za vse to odgovorne. Civilizirani svet naj iz teh dogodkov in pa iz njihovega opisa po Nemcih, celo iz uradnega nemškega opisa razvidi, da se mislije premagane Nemstva vsaj na Koroškem ni izpremenilo čisto nič, temveč da se vede to Nemstvo sedaj še strahoviteje kakor tedaj, ko je bilo ob izbruhu svetovne vojne hipnotizirano v pričakovanju gotove zmage nemškega imperijalizma. Ako sedanje dogodke na Koroškem kratkomalo taje in zavijajo, se je treba spomniti, da so nemški oblastniki na Koroškem tudi pred vojno in med vojno tajili tedanje grozovitosti, ki so bile pozneje sodno dokazane.

Ljubljana, 24. decembra 1918.

Božični prazniki — prazniki demokracije.

Nikdar nisem gledal pomena božičnih praznikov v tako jasni luči kakor letos. Spoznanja, ki jih je rodila svetovna vojna, so mi zbistrla pogled.

V hlevu je bil rojen Odradenik, njegova mladost in njegova moška doba je minula sredi med proletarci. Vlada ga je včasih prezirala, omalovaževala, včasih krvavo preganjala. Farizeji so nad njim vihali nos in ga črtili kot sovražnika svojih privilegijev in svojega napuha. Bogati mladenič je šel žalosten od njega, blagrovati so ga pa hromi in slepi, čakali so nanj očitni grešniki; v smrtni uri je bil tolažnik navideznemu tovarišu roparju. Njegovi pomočniki so bili neuki ribiči, polni človeških slabosti. V to prezirano in v telesnem in duševnem oziru zapuščenom maso so padala zrna večnega nauka, se počasi oprijemala in kalila. Tu se je pričelo širiti obljubljeno kraljestvo. Široke množice — boljši stanovi med njimi v ospredju, izobraženci in bogatini — so pa pričakovale političnega kraljestva, ki bo dvignilo njih narodni ponos, njih moč in denar in seveda tudi njihovo ošabnost. Kot ironijo so mu napisali na križ: »Kralj Judov« — in vendar je bil on to v resnici, z njim se je dopolnilo prerokovanje, z njim je prišla rešitev sveta.

V prvi vrsti med reveži in zatiranimi se je širil nauk, ki odjemlje prvo mesto na svetu moči in sili in ga polaga v roke moralnim vrednotam. Načelo bratstva in enakosti, gojeno na tihem med neupoštevanim proletariatom, je zavzelo vesoljni svet. Kljub najhujšim preganjanjem je izpodkopalo prestol mogočnejšim in uveljavilo novo naziranje o človeških pravicah in o dolžnostih močnejšega proti šibkejšemu.

Praznik sv. Štefana, prvega mučenca novega nauka; ogroženi dosednji družabni red se je dvignil prvokrat po smrti ustanoviteljevi proti novemu nauku. (Mi bi rekli z našo terminologijo: prva žrtev političnih persekucij.)

Praznik sv. Janeza Evangelista. Ta dan se bo naš rod spominjal vedno njega, ki je praznoval na praznik Evangelista svoj god, njega, ki je bilo njegovo delo že glede metode v mnogem oziru podobno delu njegovega Mojstra. Življenje Krekovo je poteklo tudi po večini med najpreprostejšim narodom. Ob smrti Adlerjevi je rekel o njem dr. Ellenbogen, da nikdar ni bilo človeka, ki bi imel take zmožnosti za vlado nad ljudmi in ki bi s takimi zmožnostmi hotel biti vsem ne vladar, ampak služabnik. To velja še v večji meri o Kreku. Do zadnjih let življenja ga večina veljakov niti dobro poznala ni, Šusteršič je mislil, da ga bo podrl kakor drevo s trhljimi koreninami... Pa ni šlo. Seme, sejano med trpečimi, je poglalo bujne korenine, narod se je čutil užaljenega in ogroženega v svojem najdražjem in Šusteršič s svojimi pomagači vred je postal žrtev nepoznavanja ljudske duše in podcenjevanja demokratizma. Hude čase je imelo naše katoliško gibanje, a imelo je srečo, da je uživalo prijateljstvo in ljubezen in neposredno družbo največjega Slovenca.

Praznik nedolžnih otročičev. O, to je pravi praznik jugoslovanskega naroda v svetovni vojni in ni ga mučenca, s katerim bi stavili pravilneje v paralelo one tisoče žensk, otrok in starcev, ki so bili pomorjeni radi tega, ker je bil naš narod na poti ekspanzivnim tendencam Nemcev in Mažarov. Na 250.000 se ceni število civilnih žrtev iz jugoslovanskih dežel, ki so pomrli na vislicah, pod kroglo, v zažganih hišah, v smrdljivih taboriščih, kjer jih je morila jetika, nesnaga, mraz, glad. Obširne interpelacije so slikale ta grozodejstva; naša javnost ni o tem izvedela ničesar; široka bela lisa v časopisu je kazala, da se to ni prikrilo po krivdi časopisa. Nedolžni otročiči! Vaš praznik bo imel za nas vedno prav poseben pomen in srce se nam bo krčilo, ko se vas bomo spominjali.

Iz pravih korenin je zrastle naša svoboda. Naj rodi tudi sadove, vredne cene, za katero je bila kupljena, vredne demokratskih delavcev, ki so jo utemeljili. Naj bo nova doba doba pravice in vseh cvetov krščanstva!

Jugoslavija. Skupna vlada in avtonomija.

Hrvat priobčuje pogovor s predsednikom Starčevićem S. P. za državo SHS, dr. Pavelićem, ki se je za Božič vrnil v Zagreb. Glede težkot pri sestavi nove vlade je dr. Pavelić izjavil, da so izvirale iz notranjih strankarskih razmer v bivši kraljevini Srbiji. Ondi bi se bile imele izvršiti volitve v skupščino še pred vojno. Te volitve bi bile po trditvah opozicijskega bloka prinesle izpremembo v političnem življenju Srbije, ki boja ni zadovoljna z vladajočo staroradikalno stranko in njenim voditeljem Pašićem. Opozicija ne odobrava Pašičeve politične metode. Razen tega je bil Pašić tudi v vednih sporih z Jugoslovanskim odborom, ki se ni strinjal s Pašičevim stališčem glede narodnega zedinjenja. Pašić je vedno preveč poudarjal »pripojitev Srbije«. Kar tiče vesti, ki so jih prinesli tudi nekateri belgajski listi, da ima Pašić glede neodrešenih jugoslovanskih pokrajin nasproti gotovim zunanjim vladam obveze, jih (dr. Pavelić) ne more kontrolirati.

O razmerju pokrajinskih vlad nasproti ministrstvu je dr. Pavelić izjavil: V resortih, katerih agende izvršujejo avtonomne oblasti, odločuje v slučaju konflikta med avtonomno oblastjo in resortnim ministrom ministrski svet, ki je odgovoren državnemu svetu. V vprašanju avtonomne kompetence bodo izdajali resortni ministri samo splošne napotke in izvrševali generalno nadzorstvo, a eksekutiva bo v vsakem slučaju v rokah avtonomne oblasti kot zadnje upravne instance.

V avtonomnih poslih bodo vršili nadzorstvo nad pokrajinskimi vladami deželni zbori oziroma pokrajinski sveti. Deželni zbori se bodo izpolnili, pokrajinski sveti se bodo sestavili po dogovoru strank dotične pokrajine. Ako se med strankami ne doseže sporazum, odloči državni svet. Na čelu pokrajinskih vlad bodo predsedniki, a na čelu hrvaške vlade v Zagrebu ban, ki jih bo imenoval vladar na predlog deželnih zborov oziroma pokrajinskih svetov.

Vse to pa velja le do ustavodajne skupščine, ki bo končnoveljavno določila obliko notranje organizacije države SHS. Tako je končno vse odvisno od moči, ki jih narod pošlje v konstituantno.

Regent Aleksander knezonadškofu dr. Ante Bauerju.

Regent Aleksander je poslal zagrebškemu nadškofu dr. Ante Bauerju sledečo brzojavko:

»Zahvaljujem se na priskrbenem pozdravu, ki ste mi ga poslali v svojem in v imenu Vaše duhovščine. Boj našega naroda za svobodo in ujedinjenje je v najtesnejši zvezi z globokim krščanskim verskim čustvom. Načela Kristovega nauka so idealizirala naš narod v najtežjih dneh in v najglobljem trpljenju in mu podelila nezmagljivo odporno moč. Naši junaki so se vrgli v bojni vihar ne le za zlato svobodo, marveč tudi za znamenje križa. Prosim Vas, gospod knezonadškof, da sporočite Vaši duhovščini mojo kraljevsko naklonjenost in moj pozdrav z gorečo željo, da bo Vaša duhovščina učitelj in pojasnitelj našemu ljudstvu, kakor tudi v prepričanju, da bo v naši državi Hrvatov, Srbov in Slovencev verska enakopravnost popolnoma zagotovljena.

Jugoslovanski veliki župani v Bački.

Jugoslovanska vlada v Novem Sadu je imenovala župana v Subotici dr. Stevana Matijevića za velikega župana v Subotici, a odvetnika dr. Stevana Vujnović-Tunića za velikega župana za Pečuh in Baji.

Vojaška in gospodarska unija Čehoslovakov in Jugoslovancev.

Bern, 27. decembra. »Nouvelle Correspondence« javlja iz Pariza: Češka republika in kraljevina Jugoslavija sta odposlali delegate, da se posvetojujejo in sklenejo vojaško in gospodarsko pogodbo med Čehoslovaki in Jugoslovani.

Italijani na naših tleh.

Kje si mislijo Italijani mejo Italije.

Pri Rakeku in sploh ob meji je povsod laški kordon in so postavljeni mejniki z napisom: »Confine d'Italia — Meja Italije«. — Res, italijanski apetit je izredno velik!

Italijani spreminjajo slovenska imena.

Italijani prekrščajo vsa slovenska imena naših slovenskih postaj v italijanske spakedranke. Tako beremo za Kilovce »Monte Fredo«, Trnovo-Bistrica »Terra nuova«, Jurdani »Giordano« itd. Kdo naj se iz teh laških spakedrank spozna.

Italijani proti našemu šolstvu.

V Kastavščini so zasedli Italijani vsako hišo, vse šole. Povsod ustaviijo pouk šole, obljubljajo pa, da bo šola po novem letu zopet odprta, seveda v italijanskem učnem jeziku. V Trnovem pri Ilir. Bistrici je šola zaprta. Samo v zavodu sester »Notre dame« so dovolili pouk, seveda s pogojem, da se ne bo delala nobena propaganda.

Italijanska okupacijska oblast namerava atentat na slovensko šolstvo v Gorici in na Goriškem. Glede dveh javnih slovenskih ljudskih šol, ki jih je pred vojno vzdrževala goriška občina, je sklenjeno,

da se pokličejo učitelji iz Italije, ki slovensko deco primerno vzgoje, da bo lahko hodila tudi v druge (italijanske) šole. Kak se bo ta slovenska deca odgajala, je umljivo. Zasebnih slovenskih šol Italijani ne puste otvoriti. Glede ljudskega šolstva na Goriškem je določeno, da bodo čim prej izpremenili učne knjige, za sedaj so učiteljstvu zaukazali, da poučuje slovensko deco v italijanskem duhu. Za okrajnega šolskega nadzornika je določen zagrižen Italijan iz renegatske družine Francesco Spazzapan, ki je bil že med prvo italijansko okupacijo nadzornik slovenskih šol na Kobariškem in v Brdih (te so bile vse italijanske).

Italijani proti Wilsonu.

Wilson je, kakor znano, odložil svoje popotovanje v Italijo. Prišlo je do konflikta med zastopnikom italijanskega imperijalizma z zunanjim ministrom Sonninom in zastopnikom svetovnega demokratizma predsednikom Wilsonom. Toda Wilson bo prišel v Italijo. Kot uvod njegovemu prihodu ga je pričela italijanska publicistika prikrito in neprikrto napadati. Take pri-našle oficijozna »Tribuna« članek, ki je naslovljen: »Bog nas varuj naših prijateljev«, v katerem je jasna ost proti velikemu predsedniku severnoameriške Unije. Da pa hujskajo italijanski imperialisti ljudstvo in posebno vojaštvo proti Wilsonu, je že vsakemu dobro znano. Italijanski vojaki in tudi častniki v zasedenem jugoslovanskem ozemlju le preradi kriče: »Abasso il Wilson!« ter smešijo in sežigajo javno podobe velikega glasnika svobode. Tako so italijanski častniki dne 15. decembra v St. Petru Wilsonovo sliko na drobne kosce raztrgali. Nekje na Goriškem je rekel v pogovoru o vojski in miru eden izmed italijanskih častnikov, da bo tudi Wilson poginil (creperà anche il Wilson), in potem bomo napravili tako, kakor bomo hoteli.

To je plačilo italijanskega »kulturnega« naroda onemu možu, brez katerega ne bi Italijani nikdar prišli iz zagate. Toda Wilson je prevzvišen za tako blatenje.

Potniki v italijansko okupacijsko ozemlje, pozor!

Potniki, ki potujejo iz Ljubljane proti Logatcu in Podbrdu, imajo navado, da puščajo pri izstopu v kupejih vse polno najnovjših časopisov, katere potem Italijani vzamejo in pridejo tako poceni do najnovjših vesti. — Opozorjamo vse potnike, da v interesu naše stvari ne puščajo ob meji italijanskega zasedenega ozemlja v kupejih nobenih časopisov, ne slovenskih, pa tudi ne nemških. Na ta način se podpira le italijanska špijonaža. Torej potniki, pozor!

Furlanija za samostojno republiko.

Goriški Furlani so zelo razburjeni radi italijanske okupacije. Grozi jim gospodarski polom. Dan na dan se pojavljajo močnejši glasovi, naj se osnuje iz goriške Furlanije in beneškega furlanskega ozemlja posebna furlanska republika pod imenom: »Venezia Giulia«.

Renegati proglasili Reko za samostojno republiko.

Hrvaški renegat, nekdanji dr. Grošič, zdravnik v Kastavu, sedaj navdušen Italijan dr. Grossich, vreden tovariš Ossoinack-a, je proglasil Reko za samostojno republiko. Kaj se bodo še vse zmislili ti renegati?

Italijanska nasilstva.

Italijani trgajo našim ljudem raz prsa ameriške in francoske znake. Italijanska policijska fakinaža je v Gorici dejansko napadla nekaj slovenskih gospodov, ki so imeli ameriške znake. Posebno se je odlikoval goriški Italijan Rossi in takozvana goriška italijanska »inteligentna« mladina. Ko je neka gospodinja na zahtevo goriških Italijanov, naj nosi italijansko trikoloro, rekla, da je Slovenka in da hoče ostati pod Jugoslavijo, ji je neki italijanski »inteligent« pred navzočimi italijanskimi častniki prisolil klofuto.

V Trnovem je neki italijanski Maggiore zaklical nekemu dečku, ki je imel mal ameriški znak: »Metti via, via, questo sporco.« Tako se godi po vseh krajih na Goriškem, v Istri in Trstu.

Italijani proti našim železničarjem.

Dne 21. decembra so Italijani aretirali v Logatcu nadrevidenta Petra Jernejca, in sicer brez vsakega povičja ter ga odvedli v Trst. G. Jernejc je imel nočno službo ter je bil brez vsakega vzroka aretirán, kakor tudi službojoči telegrafist. Oba so imeli čez dan v gostilni pri Rusu zaprta, zvečer so ju pa odvedli v Trst. Sumi se, da je kriv te aretacije sedanji postajni načelnik v Logatcu, katerega so postavili Italijani.

Vsi naši železničarji morajo imeti italijanske službene čepice in službeno obleko po italijanskem kroju. Silijo jih, da bi se izjavili za italijansko službo. Izdali so tozadevni ferman. Veliko slovenskih železničarjev je odpovedalo službo. Na vseh važnih postajah zasedenega ozemlja, kakor v Trstu, St. Petru, Opatiji itd. so prideli Italijani v službovanje svoje italijanske »capote« iz kraljestva. V St. Petru fundira celo posebni inšpektor dr. Monti, ki vlada od Nabrežine do Logatca in od St. Petra do Reke.

Tudi italijanski iredentovci prihajajo v naše kraje od vseh strani. Tako je prišel v Opatijo neki Palese Ettore, ki je v začetku vojske uganjal take skandale, da je bil primoran oditi iz Opatije. Pravi, da je designiran kot načelnik postaje Opatije-Matulje.

Kako ravna Italijani z našimi interniranci.

Poiščajo nam: Dne 8. novembra 1918 je prišlo v Serpenico od 56. inf. divizije, general Vilgiani, povelje, da se 10. novembra zglasijo vsi bivši avstro-ogrski vojaki da bodo delali v občini (čiščenje, pospravljanje) proti temu, da dobe me-nažo.

Oglasilo se je kakih 23 mož.

21. novembra je prišel drug ukaz (divizija je odšla), da se morajo vsi bivši vojaki pri-

javiti, da se odposljuje v taborišča v Italiji. Onim, ki ne bi oddali orožja, ali onim, pri katerih bi se našlo orožje, ali vojni material, je bilo zagroženo, da se bo postopalo proti njim, kakor proti ustašem.

22. novembra smo bili odpeljani v Kobal. Italci moral oddati v Galiciji, so odložili že v bliži že Zagorji (Zaga pri Bocu) in nekateri Kranjci. Barake nismo smeli zapustiti. Za hrano smo dobili eno konzervo za tri moše. Zagorjci so bili pred nami 24 ur brez jesti. Kobalci so se jih usmili in vojak, ki je stražil barako, je dovolil, da so jim prinesli jesti. Prišel je pa neki karabinerski stotnik, ki je to prepoznal, češ »Lasci li che crepino tutti!«

Kranjci so pripovedovali, da so enemu izmed njih Podbrdom odvzeli 400 kron in uro. 24. novembra so nas z avtomobilom odpeljali v neko vas blizu Vidma (Udine), kjer smo ostali eno noč brez jesti. Šele drugi dan smo dobili juho, meso in nekaj preperečja.

Nato smo bili odvedeni peš v Baratta del Tomba. Med potjo nas je v vsaki vasi civilno prebivalstvo in večkrat tudi vojskovo zasrčevalo s psovskami: »Lazzaroni, sporch, volete andar a Roma, niente piu requisizioni, ma scalzoni!« itd. Ženske so nekatero celo dejansko napadle, hotele jih potegniti iz vrste. V neki vasi je nekdo rekel: »Cosa avete portato qui questa gente, non avete potute ammazzarli tutti su?«

V Baratta del Tomba smo prenočili dve noči. 26. novembra so nas pozvali, da moramo izročiti ves denar, zlatino in druge vrednosti, od katerih se more domnevati, da so bile ukradene v Beniciji od avstroogrskih vojakov. Po vrsti smo morali oddajati, kar je kdo imel; sprejemal je neki bersaljerski poročnik, ki je beležil imena in stvari na nekaj zapisnik.

Iz Baratta del Tomba smo 27. novembra šli peš do Casarse, kjer smo prebivali natlačeni v neki prašni šupi do 11. decembra ležeč na slam. Prve dni nas niso pustili niti na dvorišče.

28. novembra je prišel k nam neki bersaljerski aspirant ter zopet zahteval denar, češ da bo strogo kaznovan, kdor ga ne odda. Vzel je pa, kar mu je kdo dal, po 5 kron, več ali manj.

Ko je bil ta nekaj nabasal in šel, je prišel za njim neki poročnik ter zopet pobiral denar.

Ves ta čas smo bili le parkrat poklicani, da nastopimo. Vprašali so nas po narodnosti. Enkrat smo par ur čislili neko opekarino.

11. decembra smo odpotovali iz Casarse proti Kriminu, kamor smo dospeli 13. decembra zvečer. Ves ta čas smo imeli slabo stredo in slabo hrano. Začetkom smo dobivali le enkrat na dan jesti: riž, meso, kruh. Ko smo povedali, da smo Jugoslovani, so nam rekli, da nas bodo hranili kakor svoje vojake. Dobili smo pa le dvakrat tudi za večerjo nekaj riža, za zajutrek nikdar nič, sicer pa le riž, meso in kruh.

Neki dan v Casarsi pride bersaljer ter pravi, da me kliče neki civilist. Pelje me k vratom dvorišča, kjer je pred vrati stalo 5 do 6 civilistov. Eden izmed njih reče: »Non e questo.« Italijanski, iz Avstrije se vrnivši ujetniki so me ob tej priliki sramotili.

Vtis imam, da so nas peljali vso to pot kakor za reklamo in pa, da nas ljudstvo vidi in morda koga spozna, ki je prejel v Beniciji kaj zakrivil.

Ob naši severni meji.

Nemška nasilstva na Koroškem.

Borovlje, 27. decembra.

Položaj koroških Slovencev je vsak dan huji. Nemci uganjajo vedno hujska nasilstva. Organizirali so močne tolpe, ki udirajo preko Drave v slovenske vasi, po katerih ropajo in plenijo ter groze prebivalstvu s poboji in vislicami. V pondeljek so napadli Nemci slovensko orožniško postajo v Galiciji, jo popolnoma oplenili, odnesli municijo in orožje ter odvabili poveljnika Hutmana v celovške zapore. Koroški Slovenci so sedaj prisiljeni bežati in kot begunci iskati drugod zavetišča. Begunci prinašajo številna grozljiva pisma nemških razbojniških tolpe, ki prete uglednim slovenskim možem s svinčenkami in vislicami. Posestniku Vošnjernu v Podravljah so poslali s krvjo namazano dopisnico naslednje vsebine: Du, Deine, sowie von dem Bruder di Stunden sind zu zählen und Gabron. (Ti, Tvoje in bratove ure so štete in Gabronove.) Slovenskim kmetom groze Nemci, da bodo vsakega obesili, kdor bi deloval proti njim in da bodo obesili Vošnjernika, župana v Verenbergu, njegovega brata, posestnika v Podravljah in župnika Gabrona od ravnotam. Župnik Gabron in posestnik Vošnjernik sta morala v soboto zapustiti svoje domove ter zbežati preko Drave pred nahujskanimi Nemci. V nedeljo se je župnik vrnil in opravil božjo službo, toda v pondeljek so prestrašene slovenske žene na vse zgodaj klicale župnika, naj vstane in beži, ker ga hočejo Nemci ubiti. Župnik Gabron je takoj vstal in ubežal preko Drave v Ljubljano.

K Dravi so Nemci privlekli neštete stroje in mnogo topov. Pri važnih prehodih so izkopali strelske jarko ter se popolnoma pripravili za napade na slovensko ozemlje. Slovenske žene prosijo pomoči, ker so ostale same na svojih domovih, dotim so morali zavodni možje pobežati pred nemškimi četami. Vsi Nemci govorijo, da prično ofenzivo proti Jugoslovanom.

Kdaj pač bo zasijalo slovenski Koroški solnce zlate svobode? Ali res ni nobene pomoči proti nemškemu nasilju?

Koroški Nemci protestirajo.

Celovec, 26. decembra. (Lj. k. u.) Dunajski kor. urad poroča: Koroška deželna vlada je 24. t. m. poslala Narodni vladi v Ljubljani nastopno brzojavko: »Po ravno kar dospeli vesti so jugoslovanske čete dne 23. t. m. aretirale nadučitelja Antona Marinitscha v Senti Janžu v Rožu, nadučitelja Ivana Macka v Kapli ob Dravi in mesarja Antona Ogrisa ter jih odvedli v Ljubljano. Deželna vlada koroška protestira ponovno proti tej kršitvi mednarodnega prava in naglašava pogodbo, ki sta jo 12. t. m. sklenila nemško-avstrijska in ljubljanska vlada; točka 3. te pogodbe zajamči obojestransko popolno varnost oseb. Koroška deželna vlada zahteva takojšnjo izpustitev aretirancev in naproša ljubljansko Narodno vlado, naj takoj sporoči vzrok te aretacije in kaj se je v tem pogledu ukrenilo.«

Celovec, 26. decembra. (Lj. k. u.) Dunajski kor. urad poroča: Deželna vlada v Celovcu je 25. t. m. poslala Narodni vladi v Ljubljani sledečo brzojavko: »Dne 23. t. m. je jugoslovanska artiljerija obstreljevala obronek pri Žihopolju, nakar je jugoslovanska pehota skušala izsiliti prehod na levi dravski breg. Deželna vlada v Celovcu ugotavlja ponovno,

da tamošnje čete trajno ogrožajo imetje in življenje koroškega prebivalstva ter da varnostni organi uprizorijo take izvajajoče napade. Deželna vlada koroška protestira ponovno proti takemu postopanju in naproša Narodno vlado v Ljubljani, naj da vojaškemu poveljnikom v zased, ozemlju ukaz, naj do določitve mej po mednarodni konferenci takoj ustavi vsak vpad v dele Koroške, zasedene po nemško-avstrijskih četah, ter naj jamčijo za popolno varnost imetja in oseb tukajšnjega prebivalstva.

Vrnitev tržaškega pešpolka št. 97.

V petek je po mnogih težavah in zaprekah prišel na Pragersko celotni transport Slovencev, ki so služili pri 97. pešpolku v Ukrajini. Nekaj se jih je sicer porazkropilo po Ukrajini, ker so poskusili na lastno pest svojo srečo, vendar je ta odstotek tako neznačen, da se lahko trdi, da so se Slovenci, ki so služili pri omenjenem polku, vrnili vsi skupno. Podrobnejše poročilo o dogodkih pri polku od dneva, ko je izstopil iz c. kr. armade, pa do njegovega vrnitve, kolikor imajo pomen za javnost, bo začetno polkovno vodstvo v kratkem objavilo v listih. Za enkrat bodi le omenjeno, da se je polk ob izbruhu revolucije v armadi zbral pod vodstvom nadpor. Pluta v Tiraspolu, od koder naj bi se preko Rumunije čimprej vrnil v domovino. Kljub temu, da je bil polk raztresen ob železniški progi v razdalji skoro 400 km ter je moštvo vsled tega neposredno videlo ves razpad avstrijske armade in njegove posledice, je ohranilo vendarle toliko smisla za red in disciplino, da bi se polk lahko vrnil z vsem orožjem in proviantom, da se ni vrnitev zбоž raznih nepremagljivih, pa tudi premagljivih zaprek zavlekla tako dolgo, da je pošlo moštvo potrpljenje pa tudi zaupanje v tedanje polkovno vodstvo.

Po tritedenskem čakanju v Tiraspolu je postalo jasno, da na pot preko Rumunije sploh ni misliti in ker po raznih informacijah pot čez Galicijo še vedno ni bila prosta, se je polk preselil v Odesso. Da bi se od tam po morju prišel na Reko ali v kako drugo pristanišče ob naši obali. Toda tu se je kmalu izkazalo, da imata vodstvo polka in srbski konzul, ki naj bi posredoval glede ladij in premoza, druge namene, namreč postaviti polk v službo francoskega poveljstva v Odessi. Hoteli so polk poslati najprej v Kijev, potem pa v Nikolajev in Kerzon, kjer naj bi varoval skladišča pred boljševiki. Ta zahteva je izzvala med moštvo silen odpor in bila je nevarnost, da se moštvo razkropi po mestu in okolici, kar bi pomenilo v mrzlem zimskem času in ob slabih prehranjevalnih razmerah za mersko-ga neizogiben pogin. Ker so prišle istočasno na dan še druge ožbne reči, ki so govorile proti tedanjemu voditelju polka Plutu, so morali drugi častniki prevzeti vodstvo, da storijo vse, kar se je sploh dalo storiti za vrnitev v domovino. Po enem tednu brezuspešnih poskusov so dobili ladjo in premog in se je položaj hipoma izpremenil, ker so zavladali tudi v Odessi Petljurevi (repub. stranka), ki so imeli tedaj v rokah tudi vse ostalo železniško omrežje do Galicije in polkovno vodstvo je stopilo takoj v stik z njihovim poveljstvom, ki je doseglo, da se je polk že naslednji dan oddeljal proti domovini. Orožje, katero bi polk Odessi, zato pa so dobili zagotovilo hitre in varne vožnje, kakor se je tudi v istini zgodilo. Edino pri galških Ukrajincih je bilo nekoliko stitnosti in težav, vendar niso, transporta nikjer zadrževali, tako da je prišel domov hitreje kot se je prvotno računilo.

Jugoslovani v Medimurju.

Budimpešta, 26. (Lj. k. u.) Dun. kor. u. poroča: Vojno ministrstvo javlja z dne 25. t. m.: Jugoslovanske čete so dospole v Medimurje in s tem kršile pogodbo za premirje. Rumuni so zasedli Kološ.

Poročilo z dne 26. t. m.: Jugoslovanske čete, ki so zasedle Medimurje, so dospole v Dolenjo Lendavo na severnem bregu Mure in tako kršile pogodbo za premirje. V Medimurje so došla jugoslovanska ojačenja.

Budimpešta, 25. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. u. poročajo listi iz Velike Kaniže, da so Srbi zasedli Medimurje.

Budimpešta, 25. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. u. poroča ogr. kor. u.: Danes je pol eskadrona srbske koienice in pol stotnije srbske pehote dospole iz Varaždina v Čakovce.

Ameriška jugoslovanska legija.

V Ljubljano došla vojaka srbskega 9. peh. polka, Blaž Logar iz Kamnika in Jakob Cetinski iz Ograje pri Kočevju (oba Slovenca) sta bila pred vojsko v Ameriki. Pripovedujeta o agitaciji ameriških Jugoslovancev za Jugoslavijo. Pri organizaciji slovenskega življa v Ameriki je v tem oziru aktivno sodeloval odposlanec jugoslovanskega odbora v Londonu dr. Niko Županič, ki je kakšnih šest mesecev bival med ameriški Jugoslovani. V božiču 1916 je bil odpoklican v London, na njegovo mesto pa je septembra meseca 1917 prišel dr. Bogomil Vošnjak. Za snovanje prostovoljnih čet so bili navdušeni tako pristaši narodno-napredne stranke kakor tudi S. L. S. Da bi akcijo za organizacijo slovenskih prostovoljskih čet čim najbolj podolabili in razkili, so se posredni predstavniki tega gibanja obrnili tudi na voditelja slovenskih socialistov Ethina Kristana. Kristan pa žal tej ideji ni bil poseben naklonjen. Ko se je eden izmed odposlancev z njim v tem vprašanju razgovarjal ter mu dokazoval nujno potrebo, da tudi Slovenci vstopijo v prostovoljske jugoslovanske čete, da se bore proti Avstriji, je Ethin Kristan dotičnika zakrkljivo zavrnil v vprašanju: »Kje pa si se izlezel? Ali ne v Avstriji? Ali se hočeš proti Avstriji boriti?« Pogajanja s socialisti torej niso imela uspeha. Nasprotno, socialisti so enovali proti slovenski organizaciji naperjeno republikansko zvezo. V Clevelandu se je nato osnovala jugoslovanska prostovoljska četa, ki si je dala ime »Zrinjski«. Štela je 480 moških Slovencev, Hrvatov in Srbov iz Clevelanda samega in Pittsburgha. Organizirala sta to četo urednik clevelandskega »Amerika« Louis Pirc in don Niko Gršković. Poveljnik te čete je bil istrski rojak Stjepan Mance, ki se nahaja sedaj v častniškem kurzu v Bizerti v Severni Afriki. Ko je bila četa organizirana, je odšla v Kanado, kjer je stopila pod angleški protektorat. Sedem dni je bila v Fort Lewis Quebec. Od tam so jo po-

slali v Liverpool, kamor se je vozila 11 dni. Preko kanala La Manche so jo poslali v Bologno, od tam v Havre in končno v Marseille. Tu je jugoslovanske ameriške prostovoljske podzdravil bivši državni poslanec dr. Gustav Gregorin, tu je tudi sodelovala pri reviji pred generalom Rašičem, sedanjim našim vojnim ministrom. Iz Marseille so poslali legijo v Bizerto v Severni Afriki, kjer je ostala štiri mesece in osem dni, da se popolnoma izvežba za službo na fronti. Ko je bila četa popolnoma izvežbana, so jo poslali na solunsko fronto. Njena pozicija je bila ob Lesnički reki na levo od Školca, kjer je bila nameščena jugoslovanska divizija. Jugoslovanska divizija je štela 7 polkov in je bila naštevila med vsemi divizijami pod srbskim poveljstvom. Ameriška prostovoljska četa je bila pridružena 9. srbskemu pehotnemu polku in s tem polkom dunavski diviziji. Tako pri tem polku, kakor tudi v vseh drugih formacijah srbske armade so bili Slovenci, da se lahko trdi, da v srbski armadi ni polka in ne branže, kjer bi ne bilo Slovencev. Pri 8. pehotnem polku so poročniki Ukmar iz Trsta, poročnik Čepelak iz Gor. Savinjske doline, podporočnik Ernest Turk iz Ljubljane. Pri 3. pehotnem polku sta podporočnika Lah iz Komende in Vinko Janež in narednik Laharnar Anton. Tudi pri drugih polkih so Slovenci prav častno zastopani. Pri 3. pehotnem polku, pri vseh podporočnikih Lah, imajo Slovenci celo svoj posebni pevski zbor, ki je zlasti za česa ofenzive žel mnogo priznanja. Pevovodja tega zbora je narednik Grčar, učitelj iz Ribnice. Pri zboru sodelujeta A. Bolé in Ant. Rodé, kamniški rojak.

Beg jugoslovanskega legionarja iz Italije.

Te dni se je oglašil v našem uredništvu podčastnik jugoslovanske legije Albin Merkun iz Vremskega Britofa na Notranjskem. Pobežnil je iz taborišča v južni Italiji dne 6. decembra 1918 in po dogodkov polni poti dne 21. t. m. prišel v Ljubljano. Pripovedoval nam je sledeče:

Služil je najprej kot avstrijski vojak pri koroškem 7. pešpolku, kjer je imel dovolj bridke prilike okusiti, kaj so Nemci. Vkljub temu je tam avanziral do četovodje. Usoda ga je vrgla pozneje k 16. pešpolku, odkoder je leto aprila meseca ušel v Italijo, kjer se je takoj priključil k jugoslovanski legiji. Jugoslovanska legija je štela v zadnjem času 812 moških med njimi okrog 200 Slovencev. Bili so nastanjeni v posameznih oddelkih pri posameznih italijanskih armadah v družbi s Čehoslovaki. Jugoslovanska legija je tvorila pred vsem pri prvi in šesti italijanski armadi takozvane propagandne oddelke, ki so se tako odlikovali, da so po junijski ofenzivi pred Jugoslovani in Čehoslovaki defilirali tri laške brigade. Pri legiji so bili naslednji častniki Slovenci: stotnik Pivko, poročnik Stane Vidmar, podporočniki Plevel, Kamlič. Sostarič in poročnik Kovčič. Bilo je še nekaj hrvatskih častnikov ter poročnik Kranjc, ki je med tem pobežnil in dospel v Ljubljano. Poveljnič legije je bil stotnik Pivko. Po porazu avstrijske armade ob Piavi so Italijani obljubili jugoslovanskim legionarjem, da bodo oni prvi, ki bodo marširali v Ljubljano in s hrenenjem so fantje pričakovali tega dne. Naenkrat se je razneslo, da bodo morali jugoslovanski legionarji odložiti svoje orožje. Ko so hoteli prositi svojega poveljnika stotnika Pivka za intervencijo, ga ni bilo najti nikjer, marveč se je reklo, da je odšel v Rivo k 17. pešpolku. Ta čin stotnika Pivka je vzbudil med legionarji veliko ogorčenje. Legionarji so pometali svoje puške vse naokrog, ponajveč pa v latrine, kjer so jih morali nato italijanski vojaki pobirati. Ohržali so si ročne granate, ki jih imajo še danes. Del častnikov, kakih 8, na čelu jim stotnik Pivko, ki se je med tem vrnil, so odšli z legionarji v južno Italijo v satorišče Altamura, provincija Bari v Kalabriji. Ostali častniki, med njimi Stane Vidmar, so ostali drugje, ločeni od legionarjev.

Merkun je bil računski podčastnik pri bataljonu. Njegov neposredni predstojnik je bil podporočnik Sostarič, doma blizu Celja, podčastnik Pivkov. Kot tak je Merkun dobil potni list dne 6. decembra 1918, da odpotuje v Tavano nakupit živil. To priliko je porabil, da je ušel. Blizu Bari ga je prijel italijanski karabinjer za legitimacijo. Ker njegov potni list ni bil več veljaven, ga je aretirali. Predno pa je vlak obstal na postaji Castell mare, je Merkun skočil iz vlaka in korakal peš do prihodnje postaje. Nato je zopet sedel na vlak in se srečno pripeljal do Vicence. Tu je prenočil pri kmetih v okolici, ki so ga dvakrat raznarili karabinjerjem. Ker je nosil srbsko uniformo in srbsko kokardo (dne 4. decembra so namreč legionarji prisegli zvestobo srbskemu kralju), ga je prvi karabinjer smatral za Srba, ki se je samo izgubil od svojih tovarišev in ga je izpustil. Ko so ga drugi aretirali, ni šlo tako gladko. Moral je rabiti svojo telesno moč, da je ušel. V Vicenci je naletel na italijanskega kapitana, ki je bil svoj čas poveljnik bolnišnice za jugoslovanske legionarje. Pripovedoval mu je, da je bil v neki bolnišnici, da je sedaj v družbi z dvema tovarišema poslan v južno Italijo. Ker imata onadva pri sebi dokumente, denar in živež, ne ve, kam da sta se izgubila, mu je dal kapitan jesti in piti ter kruha za na pot. Ker je bil Merkun znano, da odpelje Italijanski vojaški vlak iz Vicence proti jugu točno ob 3. uri popoldne, je znal stvar zavlačevati in je tik pred 3. uro prav nedolžno omenil, da se ob 3. uri odpeljeja njegova tovariša, ki ju mora še počakati na kolodvoru. Italijanski stotnik pogleda na uro in ko vidi, da bo kmalu tri, pošlje brž Merkuna in z njim italijanskega podčastnika na kolodvor, da se pravčasno ujameta vlak, ki pa je medtem že odžvižgal. Nato je kapitan dal napraviti Merkunu poseben potni list do Altemare, za približek mu je stisnil 10 lir (kar v Italiji že precej pomeni) in ga preskrbel z živežem za dolgo pot v južno Italijo.

Kapitan je bil z njim cel čas zelo prijazen in pri neki priliki dejal: »Čeprav smo si Italijani in Jugoslovani zdaj nasprotniki, vendar upoštevam, da ste se hrabro borili za našo stvar in zato Vam rad pomagam.«

Merkun pa je v zakotni gostilni popravil potni list, ki se je z njim peljal proti vojnemu ozemlju (zona di guerra). Hotel je priti v Trst in odtod domov. V Padovi je izstopil ter si ogledal mesto. V neki kavarni je naletel na enega italijanskega in enega francoskega častniškega aspiranta. Ker se je izdajal za Srba, ki je doma iz okolice Trsta, se je kmalu razvila med Francozom, Italijanom in Jugoslovanom živahna politična debata. Italijanski aspirant je seveda zagovarjal italijanske zahteve po Trstu, češ, da se Italijani niso tako juna-

sko borili za to, da bi ničesar ne dobili. Po-udarjal je, da Jugoslovani ni najti na nobeni karti. Merkun mu je razlagal jugoslovanske zahteve in Francoz, ki je dobro govoril italijansko, ga je krepko podpiral. Med drugim je Francoz dejal: »Vsi e in!«

pravic in svobodo. Italija pa je omahovala, dokler od nas ni dobila denarja v plačilo. In kaj je za to napravila? Izdala ste nasti Vaš poraz pri Koboridu je bila izdaja na ententi. Če za to svoje izdajstvo, katero smo morali mi s svojo krvjo popraviti, doli Italija južno Tirolsko, pa je popolnoma dovolje Italijanski častnik se je srdito odstranil, Francoz pa je Merkunu plačal še zajtrk.

V Trevisu je slučajno naletel na vlak, ki je vozil češkoslovanske čete iz Italije v domovino. Hotel je k češkemu častniku, mu je javil svoje dogodke, na kar je častnik dejal: »Le brži! Zmečite svoje stvari v vagon. Tam je kuhinja, kjer dobite jesti in piti. Vi ste naš in se peljete z nami!« Tako se je peljal s Čehi do St. Vida na Koroškem. Tu je mislil, da naleteli že na jugoslovanske čete in je izstopil. Češki vlak se je odpeljal, njega pa obkroži naenkrat patrolja šestih avstrijskih vojakov z nasajenimi bajonetmi in ga aretirali. Merkun izprva ni mogel do sape. Namesto jugoslovanskih vojakov je naletel na nemško posadko in prav v tistem času so peljali mimo njega kakih 300 ujetih Srbov (najbrže ujetih v Grabstunju), toda kmalu je Merkun zadobil svoje duševno ravnotežje. Začel je zmerjati, češ, da se, on kot italijanski vojak ne da aretirati od nikogar in naj ga nemudoma peljejo h kakšni laški komandi. K sreči se nahajajo v St. Vidu italijanski stotnik, osem italijanskih vojakov in en Čehoslovak. Peljali so ga pred italijanskega kapitana, kjer mu je natvezil, da je poslan od italijanske vrhovne komande kot jugoslovanski tolmač v Trst, da je v Trevisu pomotoma zasedel v napačni vlak, ki ga je mesto v Trst odpeljal v St. Vid na Koroško. Kapitan je strahovito ozmerjal nemškega kontrolnega žandarja radi te aretacije in zapretil, da ga da obesiti, če se skrivi temu italijanskemu vojašu le las. Nato so mu na nemškem poveljstvu dali »Offener Befehl« preko Beljaka, Jesenice, Gorice v Trst. Še enkrat se je Merkun potil, in sicer v pisarni, kjer so mu pisali njegov potni list; naletel je namreč tu na same stare znanke od 7. pešpolka, ki ga k sreči niso spoznali. V St. Vidu je Merkun opazil pred nemškim poveljstvom najmanj 20 do 30 strojin. V Beljaku je videl dosti nemške artiljerije. V tem mestu se nahaja samo en italijanski stotnik s svojim slugo. Več italijanskih vojakov, ki postopajo po beliaških ulicah in ki jih Beljanci pozdravljajo s klici: »Eviva Italia!«, pa so le italijanski dezertirji. Tako se je Merkun preko Beljaka pripeljal do Pedrožce, kjer je z nepopisnim navdušenjem in veseljem pozdravil slavo, na katerem so se v slovenskih barvah blestele besede: »Živela Jugoslavija!«

Pred mirovnim kongresom.

Wilson o temeljih mira.

Chaumont, 25. decembra. Predsednik Wilson je prišel danes zjutraj sem, kjer si je ogledal čete in imel nagovor, v katerem je izjavil: »Vem, česa pričakujejo sodržavljani od mene. Srečen sem, ker Vam morem povedati, da v krogu velikih voditeljev, s katerimi se smem danes posvetovati, se je Aleriki prisodila naloga, da sestavi mirovno listino. Naloga je tim lažja, ker so zainteresirani narodi sprejeli listino in ker izvira uporaba načel iz nje same. Cel svet ve že danes, da so narodi, ki so se udeleževali vojske, pripravljeni izpolnjevati svoje delo ne le z zahtevami svojih lastnih koristi, marveč da hočejo upostaviti mir, ki bo temeljil na trajnih temeljih pravice in pravičnosti. Ker je vojska ljudska vojska, mora biti mir narodov. Nič se ne sme zametati, da se urede vprašanja, ki jih je izprožila vojska.«

Priprave za mir.

Bern, 27. decembra. O mirovni pripravi poroča »Zürcher Zeitung«: Po daljšem razgovoru z Wilsonom, ki mu je Clemenceau popolnoma priprjeval, je šel Clemenceau k Leonu Bourgeoisu in ga pozval, naj izdela besedilo pogodbe za zvezo narodov. Listi poročajo, da bodo pred vsem sklepali o preliminarnem miru. Ko bo podpisan preliminarni mir, bo sledil splošni kongres in bo določil podrobnosti o zvezi narodov. Pri kongresu bodo zastopani tudi nevturalci. Nemčiji dobi pravico do enakopravnosti šele, kadar bo poravnala svoje dolgeve in storila pokoro, kateri ji bo naložila mednarodna justica.

Haag, 27. decembra. Tukajšnji diplomatski zastopniki so dobili iz Pariza informacije, da se otvorijo 9. ali 10. januarja plenarne seje, v katerih bodo določili mirovne preliminarne pogoje.

Nasprotstva med Lahi in Francozi.

Bern, 27. »Gazette de Lausanne« poroča iz Pariza: Razmere med Francozi in Italijo se niso izboljšale tako, kakor bi bilo želeli. Med obema državama je nastal precej globok jarek. Napake so se storile na obeh straneh, ki groze, da se državi še bolj odtujita, če se ne bo pazilo. Francozi očitajo Italijanom pred vsem njihov prevleklji apetit. Očitke, ki ga deli tudi veliko Angležev, da ne govorimo o Jugoslovanih, je deloma utemeljen. Več italijanskih aspiracij tiče francoske koristi. Italijani so zahtevali, ko so vstopili v vojsko, ureditev meja pri Nizzi in so tudi glede na Tunis stavili zahteve. Kdaj bodo zdaj od nas zahtevali Korziko? se vprašujejo Francozi s tisto ironijo, ki je navadna, kadar govorijo o Italijanih.

Italijani ne nameravajo demobilizirati.

Bern, 27. decembra. V zvezi z ministrsko krizo v Italiji piše »Basler Nationalzeitung«: Italija bo še večkrat presenetila svet. Italija neče demobilizirati iz dveh razlogov. Boji se revolucionarnih nastopov vojakov, kadar se vrne domov in upajo z armado pritiskati na Jugoslovane. Zlje Italije, da zaslužni Jugoslovane, južne Tirolce in Grke, nikjer ne podpirajo. Italiji se ne bo posrečilo, da bi sabotirala mir, ker more italijansko ljudstvo vse druge skrbti, kakor vprašanje Splita in Bolcane.

Razne poročila.

Splošna volilna pravica v Belgiji.

Bruselj, 25. (Lj. k. u.) Ministrski svet pod predsedstvom kralja je sprejel predlog o volilni reformi, s katero se uvede splošna volilna pravica.

Izgredi v Berlinu.
Berlin, 26. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. ur. poroča: Včeraj popoldne je bilo v Siegesallee več shodov, ki so jih sklicali revolucionarni načelniki in zaupniki veleobratov berlinskih. Demonstracije so nato izprevidoma šli po mestu. Veliko krdele je odšlo v Lindenstrasse in zasedlo poslopje lista »Vorwärts«. Policijsko ravnanje je bilo posredovalo in doseglo, da so zapustili tiskarno; sedaj jo stražijo redarji policijskega ravnanstva. Preden so redarji zasedli poslopje lista »Vorwärts«, je bilo v njem postavljenih več stropov; pripravljen je bil tudi oklopni avtomobil. Ta avtomobil so odpeljali mornarji, ki so vdrli v poslopje. Straže so razorožili in so postavili svoje straže, med katerimi je bilo tudi več članov republikanske vojaške obrambe. Zagotavlja se, da sasedbo tega poslopja niso povzročile ne politične stranke, ne revolucionarni načelniki. Povod tej zasedbi je dala razdraženost naroda radi obnašanja lista »Vorwärts«.

Berlin, 24. (Lj. k. u.) Dun. kor. ur. poroča: O dogodkih na grajskem trgu doznava Wolffov urad iz verodostojnega vira: Res je, da se je navidezno dosegel sporazum med strankami. Tedaj so jeli nenadoma streljati v gradu in v konjušnici, nihče ne ve, kdo je to zakrivil. General Hoffmann je v pogovoru z Ledebourjem baje izjavil, da je dobil od vlade nalog, naj da povelje, da streljajo. Vlada temu odločno oporeka. Koliko je bilo ob teh pomilovanja vrednih dogodkih mrtvih in ranjenih, doslej še niso mogli dognati. Na Brüderstrasse je videti več krvavih mlak. Del vojaških svetov je včeraj prestopil k mornarjem. Del redarjev policijskega ravnanstva se je včeraj priključil solidarnim z mornarji. Včeraj je bila seja Narodnega sveta. Sklenili so, da morajo takoj odkorakati vse čete, ki nimajo v Berlinu svoje garnizije; tako bi se preprečilo nadaljnje prelivanje krvi. Mornarji so ostali v Berlinu. Druge čete so razorožili. Kdo je kriv pri dogodkih, še ni razjasnjeno. S politiko ni to gibanje v nobeni zvezi, gre le za vprašanje meze.

Angleži proti nemškimi boljševikom.
Berlin, 24. (Lj. k. u.) Kakor poroča berlinski korespondent, je izdala angleška admiraliteta nastopno povelje na nemško brodogradnjo: 1. ladje z rdečo zastavo bodo potopili takoj, ne da bi jih posvarili; 2. z ladjami brez zastavnikov se bo postopalo po vojnem pravu; 3. ako zasadijo mornarja pri boljševiški propagandi, bodo ustrelili vso posadko ladje, na kateri je služil.

Viljem II. bolan.
Amerongen, 25. (Lj. k. u.) Nizozemska brzojavna agencija poroča: Bivši nemški cesar in cesarica sta še vedno bolna. Oba ležita v postelji. Vendar jima je že nekoliko odleglo. O boleznih ni znano nič podrobneje. Baje je lahka španska bolezen. Od drugega zatrjujejo, da je bolezen reakcija prerazdraženih živcev. Cesar je izrazil željo, da bi praznoval božič po nemški šegi.

Krvav napad v Budimpešti.
Budimpešta, 27. decembra. (Lj. k. u.) Dunajski kor. urad poroča: V poznih večernih urah je padlo na Rakoczyjevi cesti nekaj strelcev. Dve osebi sta bili ubiti in 7 je bilo ranjenih. O tem dogodku se poroča:

Okoli enajstih zvečer je praporščak nar. straže, ki je korakal po ulici na čelu svojega oddelka, pozval k redu pijanca, ki je mahal z nožem. Nastal je prepir, nakar je hotel mornariški praporščak na pomoč. Prišlo je do spopada, v katerega se je vmešavalo tudi občinstvo. Nekoliko pijani mornariški praporščak je oddal par strelcev na poveljnika narodne straže in ga lahko ranil, nakar je le-ta iz silobrana oddal nekaj strelcev na napadalca ter ga težko ranil. Položaj je postal vedno resnejši, vsled česar se je praporščak umaknil in oddal nekaj strelcev v zrak in s tem razpršil občinstvo. Drhal pa je začela streljati na stražo, vsled česar je bilo nekaj oseb ranjenih. Redarstvo je poseglo vmes, ter v kratkem času vpostavilo red. Dve osebi sta bili ubiti in 5 ranjenecv so prepeljali v bolnišnico.

Politične novice.

Ali se upa? Snočnji »Slovenski Narod« poroča, da se dr. Ivan Šusteršič namerja vrniti v Ljubljano. Znano nam je, da se je dr. Ivan Šusteršič že svoj čas obrnil na Narodno vladu s prošnjo, naj mu dovoli, da se naseli v Ljubljani in da mu vlada tega ni dovolila. Ali mu bo vlada sedaj, ne vemo, a bi želeli, da se to zgodi, ker bi bivši deželni glavar kranjski tako vsaj dobil priložnost, da se zagovarja pred sodiščem zaradi svojega deželnega gospodarstva in zaradi svojega politkovanja med vojsko.

Izjava načelstva J. D. S. Načelstvo J. D. S. se je v svoji seji 24. decembra pečalo z dogodki zadnjih dni ter je med drugim sklenilo sledečo izjavo: V svobodni in demokratični državi imej vsaka stranka neovirane pogoje za organizacijsko strankino delovanje. Glede strankinih shodov J. D. S. veljajo načela: Dokler naša narodna osvoboditev ni celotno dosežena, je potrebno, da so vse narodne stranke v boju za uresničenje splošno narodnih zahtev enotno združene in da se morajo vsi strankini shodi v vsakem pogledu podrediti temu namenu, ne da bi pri tem trpelo širjenje poznavanja programa J. D. S. — Če se je shod S. L. S. v St. Jerneju v resnici z nasilstvom preprečil, obžalujemo, ravno tako pa tudi obžalujemo, da se je nasilno motilo shod J. D. S. v Semiču dne 8. decembra od strani pristašev S. L. S. Načelstvo J. D. S. pozivlja svoje poverljive v Narodni vladi, da izposlujejo sklep, glasom katerega so vsa šolska poslopja, kadar ni pouka, vsem strankam za njihove priredbe v enaki meri na razpolago. — Načelstvo J. D. S. izjavlja, da obžaluje vse osebne napade, ki se priobčujejo v tem ali onem listu in ki ne vsebujejo nobene stvarno utemeljene kritike. Takim napadom škodujejo le skupnim našim interesom. — Izvrševalni odbor J. D. S. ima svojo sejo dne 5. jan. 1919. Na tej seji bodo tudi določili kandidate za državno veče in pokrajinski svet.

Odgovor regenta Aleksandra občini Medvoče. Njega Veličanstvo kralj Peter in Njega kraljevo Visočanstvo regent prestolonaslednik Aleksander izrekata za prelepi pozdrav povodom praznika našega ujedinjenja svojo prisrčno zahvalo ter se čutila eno s celim narodom, ki se veseli ujedinjenja svobod-

ne Jugoslavije. Po najvišjem nalogu šef dvorske kancelarije Balugdić.

Krajevni odbor Narodnega veča v Gorjah je poslal regentu Aleksandru ob priliki praznika ujedinjenja Jugoslovanov nastopno brzojavko: »V vznjožju orjaka Triglava biva-joči narod se klanja ob ujedinjenju jugoslovan-škem v udani zvestobi jugoslovanškemu kralju Veličanstvu Petru in Vaši visokosti.« — Na to mu je došel nastopni brzojavni odgovor: »Narodni svet Gorje nad Bledom: »Njegov Veličanstvo kralj Peter in Njegovo kraljevo Visočanstvo regent prestolonaslednik Aleksander izrekata za prelepi pozdrav povodom praznika našega ujedinjenja svojo prisrčno zahvalo ter se čutila eno s celim narodom, ki se veseli ujedinjene svobodne Jugoslavije.« — Po najvišjem nalogu iz dvorske kancelarije Balugdić.

»Oslobodjenje«, list srbskih demokratov, je pričel izhajati. Takoj v prvi številki pleteva, da Bosno in Hercegovino anektira Srbija, ker je ta dežela »pretežno srbska, ker so bile čisto opravilne aspiracije Srbije nanjo eden izmed glavnih vzrokov svetovne katastrofe, v kateri so vsi Srbi pridoneli nepopolnosti in ker hočemo samo po tej poti vstopiti v Jugoslavijo.«

Dnevne novice.

Umrla je v škofjeloskem uršulinskem samostanu uršulinka učiteljica sestra Alojzija Žerjav, sestra gospoda prefekta dr. Gregorja Žerjave.

Slovenski umetniki in pisatelji princu regentu Aleksandru v Belgradu. Usojamo si Vam kot najvišjemu predstavitelju jugoslovan-škega naroda izreči svoje veselje in zadoščenje nad zaželenim in dolgo pričakovanim ujedinjenjem Slovencev z junaškim srbskim narodom. Osvobodjeni iz tisočletnega robstva po hrabri srbski vojski in njenih velikih zavezniških bi mogli zreti z zaupanjem v srečno bodočnost, ako bi nas ne ogrožal naš sovražni sosed, ki skuša oropati naš mali narod tistega ozemlja, kjer so naši dedje že pred tisoč leti prebivali in ki je za naš narod življenjskega pomena. Ravno ta del našega naroda nam je dal mnogo naših najboljših mož in je stal cela stoletja z zvesto slovensko in jugoslovan-sko zavednostjo na braniku naše domovine. Z njim bi izgubilo slovensko kulturno polje svoje najboljšie sile. Prosimo torej Vas, da uporabite vsa sredstva in ves vpliv, da obvarujete naš narod krivice, ki je v nasprotju z vsemi zakoni kulture in humanitete. Mi vsi kot kulturni delavci še posebno globoko čutimo bolelost nad tem, kar se dogaja v zasedenem ozemlju, in pričakujemo za trdno, da bo z Vašo pomočjo ves naš narod v najkrajšem času združen v naši svobodni jugoslovanški državi.

Slovenski umetniki in pisatelji.
— **Francosko-slovenska organizacija.** V Ljubljani se je osnovala francosko-slovenska organizacija. Z namenom, dati članom proti majhnemu mesečnemu prispevku (10 kr) na razpolago: 1. brezplačno: pouk v francoščini (tečaj za začetnike — nadaljevalne tečaje in posebej tečaje za učitelje); čitalnico, izposojevalno knjižnico; 2. proti majhni odškodnini: predavanja (v francoščini in slovenščini) o važnih tekočih vprašanjih, glasbene in literarne večere, veselice; 3. po kolikor mogoče: zmer- nih cenah: posredovalnico za potovanja proti Franciji in trgovsko poslovalnico, zvezano naravnost s Parizom (čim bodo to dovoljevale splošne razmere). Vsi, ki bi se udeležili zanimati za razvoj te organizacije, naj izvolijo sporočiti takoj po navadni dopisnici svoje ime, svoj stan in naslov gospodu profesorju Meurville-u, Narodni dom, soba št. 5, v Ljubljani. Stevilo članov bo omejeno, zato je priporočati, da se odzovete čim preje, ker se bo uredil poznejši zapisnik članov po vrsti, kakor so pristopali.

Krajevni odbor S. L. S. v Trzinu priredi v »Našem domu« Silvestrov večer. Pričetek ob 8. uri. Na sporedu je: petje, godba, kuplet, tombola in slovo od starega leta in pozdrav novega.

Dekliška Marijina družba v Trzinu je priredila na praznik sv. Stefana tridejansko veselico »Prizriženi jeziki«. Novo izvirno igrjo, ki je zelo primerna za odre naših Marijinih družb, je spisal g. K. Pirc, posestnik v Trzinu.

Občni zbor Podružnice SDZ za Gorensko se vrši v ponedeljek, dne 30. t. m. v Kranju pri Ručigaju. K obilni udeležbi vabi vse akademike, bogoslovce in abituriente odbor.

Iz Dobrunjske občine nam poročajo: Vsled zanemarjenega občinskega gospodarstva je Narodna vlada SHS odstavila župana Fran Korbarja, znanega Šustercianca in imenovala gerentom Fran Selana iz Dobrunj, deželnega računskega revidenta. Med občani vlada veliko veselje, ker so rešeni Korbarjevega nasilnega županovanja.

Topniški častniški zbor v Celju je v spomin proslave zedinjenja Jugoslavije sklenil: 1. iz prostovoljno nabrane vsote častniškega zbora se ustanovi zaklad, ki bo imel namen podpirati slepe in druge invalide topničarje celjskega topničarskega okrožja. Statuti in vsota, ki se je že nabrala, se razglasi po časopisih. 2. Častniška menaža prehrani 2 uboga, marljiva diaka srednjih šol, v prvi vrsti potomce padlih topničarjev. 3. Častniška menaža prehrani polpodne ubožnega invalida, v prvi vrsti topničarja. — Z ozirom na točko 1. se vabi narodno čuteče občinstvo, naj prispeva, četudi z najmanjšimi vsotami temu dobrotnemu zakladu, ki se bo naložil v doma- čih denarnih zavodih. Denar naj se pošlje Gospodarskemu uradu topniškega poveljstva v Celju. Zneski in darovalci se bodo mesečno razglasili po slovenskih časopisih.

Finančno okrajno ravnanje. S 1. januarjem 1919 prične samostojno poslovati novo ustanovljeno finančno okrajno ravnanje v Ljubljani, ki je nastanjeno v poslopju finančnega deželnega ravnanstva v Ljubljani, in sicer kot dohodarstvena oblast 1. stopnje. Finančno okrajno ravnanje obstoji iz dohodarstvenega oddelka in posebnega pristoj- binskega oddelka. V področje dohodarstvenega oddelka spadajo posebno: vžitina, carina, monopoli (predvsem tobak), dohodarstveno ka- zenske zadeve in vodstvo finančne straže, v področje pristojbinskega oddelka pa vse za- deve, ki so spadale dosedaj v področje urada za odmero pristojbin v Ljubljani, ki preneha samostojno poslovati z 31. decembrom 1918.

Nepolitikanski časopisni papir v 22 cm širokih kolesih kolesih do 5 km dolžine pro- da »Kotliška tiskarna« v Ljubljani. Vsled izredne dolžine se da poljubno trgati in je po- seben pripraven za trgovce in mesarje.

Znižani vozni listki na progah Južne železnice. Trgovci in potujoče občinstvo sploh se opozarja na znižane vozne listke za brzoli- ali osebne vlake poljubnega razreda z me- sečno, trimesečno ali pa celoletno veljavo, ti pa le na daljavo do 50 km, na vseh progah Južne železnice z izdatnim popustom. Tako n. pr. stane mesečni vozni listek 1. razreda, veljaven za vse postaje do Zagreba 170 kron, 2. razreda 102 kroni, 3. razreda 63 kron, tri- mesečni vozni listek trikrat toliko s pravico do neomejenega števila voženj, med tem ko stane ena vožnja v Zagreb v 1. razredu 25.45 kron, v II. 15.15 K, v III. 9.90 K. Listki te vr- ste se naročajo pri vseh blagajnah Južne že- leznice. Prinesti pa je treba fotografijo v vi- zitnem formatu. Listki se glasijo le na to ose- bo in so neprenosljivi. Več o tem se izve pri vseh blagajnah.

Deželna zadruga izdelovalcev sodavice v Ljubljani opozarja svoje člane, gostilničarje ter druge odjemalce, da je vsled odredbe Na- rodne vlade uveden nedeljski počitek v obrt- nem poslovanju. Vsled tega odpade odslej raz- važanje sodavičarskih izdelkov ob nedeljah.

Izvoz vina iz vsega upravnega ozem- lja Narodne vlade SHS v Ljubljani je splošno in do preklica brez omejitev dovoljen.

Umobolne iz Štajerske, Koroške in Primorske pripeljejo spremljevalci večinoma neposredno v deželno blaznico na Studence in sicer največkrat brez potrebnih dokumentov. To postopanje ni pravilno in zavod bi v smi- slu predpisov bolnika lahko odklonil. V po- jasnilo bodi občinstvu povedano, da je treba vse bolnike, torej tudi umobolne, zglastiti naj- prej v sprejemnem uradu deželne bolnice v Ljubljani; za sprejem umobolnih v deželno bolnico pa je poleg tega še potrebno zdravni- ško spravevalo od uradnega zdravnika ali pa od onega, ki je bolnika zdravil.

Preveč ročne prtljaje. V zadnjem ča- su jemljejo potniki v osebne vozove toliko ro- čne prtljaje s seboj, da so hodniki in posa- mezni oddelki prenapolnjeni, revizija voznih listkov nemogoča, vstopanje in izstopanje po- tnikov zadržano oziroma ogroženo in vlaki mo- rajo delati zamudo. Občinstvo se opozarja, da je dovoljeno vzeti v oddelke le toliko prtlja- je, kolikor ima prostora nad sedežem. Vsi hodniki kakor tudi tla v oddelku morajo osta- ti prosta. Občinstvo naj v lastnem interesu pomaga vzdržati red in reden promet na naših železnicah.

Pisma v Ameriko. Cenzura za pisma v Svico je odpravljena ter lahko sedaj naši ro- jaki Jugoslavije svojem v Ameriki brez ovir pišejo. Pisma naj se zaprta, ako mogoče v re- komandiranih ali ekspresnih pismih pošiljajo na našega rojaka gospoda Albina Kunca, Bas- sel, Centralbahnstrasse 21, Schweiz. Vsakemu pismu je priložiti za poštnino in stroške 3 K (tri krone) v bankovcih ter natančen naslov v Ameriki. Pisma pridejo gotovo in hitro v roke naslovnika. Na drug način ni sedaj mo- goče odposlati pisma v Ameriko.

V uradnem listu je pri posameznih okrajnih glavarstvih na Slovenskem Štajer- skem razpisano več služb državnih živino- zdravnikov.

Kdo ve kaj o vojaku Ivanu Dimniku, ki je nazadnje služil pri Stafflu 215 v Dja- kovem, Črnagori. Zadnjič je pisal 18. oktobra 1918. Kdor bi o njem kaj vedel, se lepo napro- ša, da sporoči proti plačilu njegovemu očetu Mihaelu Dimniku, bivšemu dež. poslancu v Jaršah št. 6, p. Moste pri Ljubljani, Kranjsko.

Kdo ve kaj? Prostatk Franc Smid, c. in kr. vojna bolnica št. 1313, oddelek II., soba 105, vojna pošta št. 339, se je oglasil poslednjikrat meseca novembra. Od tedaj ni od njega nika- kega glasu. Ako ve kdo kaj od njega, naj bla- govoli proti povrnitvi stroškov naznaniti Ja- kobu Smid, posestniku Podlonkom št. 11, pošta Zeleziniki.

Kdor kaj ve, kje se nahaja Josip Lu- kesch, doma iz Ljubljane, naj to sporoči njeg- ovim staršem na naslov: Lukesch Rudolf v Ljubljani, Dolenjska cesta 88. Služil je pri 2. gorskem strelskem polku in je bil dodeljen de- lavski stotnji ruskih vojnih ujetnikov, vojna pošta 404) kot računski podčastnik. Zadnji čas je bil na južno-tirolski fronti.

Ljubljanske novice.

Ij Igro »Domen« uprizoni šentjakobski »Orel« v Ljubljani na Novega leta dan ob 6. zvečer v »Ljudskem domu«. Konec bo zane- sljivo par minut po devetih. Skrbelo se bo, da bo dvorana dobro zakurjena. Zavedni šent- jakobčani, pokazimo, da se zavedamo današ- njih resnih časov s tem, da kolikor mogoče podpiramo orlovsko organizacijo in vsa naša, na krščanskem stališču stoječa društva. — Vstopnice k predstavi se dobe vsak dan ob 6. do 9. ure zvečer (v nedeljo in pa na No- vega leta dan tudi od pol 11. do 12. ure dop.) v društvenih prostorih St. Jakobske prosvete. Na Novega leta dan vsi v »Ljudski dom«!

Ij Gledališko predstvo priredi v nedeljo, dne 29. dec. 1918, Vincencijsva konferenca v Mostah v tamošnjem društvenem domu. Spo- red je zelo zanimiv. Na koncu predstave bodo razdelili med revne otroke obleko in obu- vala. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne.

Ij Slovenska Marijina kongregacija gospa. Tedenski shod in skupno sv. obhajilo v torek, dne 31. t. m. ob 7. uri v kongregacijski ka- peli oo. jezuitov.

Ij Slovenska Marijina kongregacija go- spodov. Redni tedenski shod v ponedeljek, dne 30. t. m. ob pol 8. uri zvečer v kapeli oo. jezuitov.

Ij Razkrinkani spiritisti. O teh propoved v nedeljo, dne 29. t. m. ob 5. uri popoldne v kapeli oo. jezuitov.

Ij Gospodje tovariši moderni filologi (ro- manisti) se vabijo na sestanek, ki se vrši v četrtek 2. januarja 1919 ob 11. uri dop. v posve- tovalnici drž. višje realke v Ljubljani. Pred- met: Ustanovitve oddseka romanistov.

Ij V otroškem zavetišču Deželnega po- možnega društva za bolne na pljučih na Za- loški cesti se je na sv. Stefana dan vršila bo- žičnica, ki ji je poleg društvenih dam in oskr- bovalnih sester prisostvoval tudi moščanski župan gospod J. Oražem. Gofenci so zapeli božične pesmi in vpriporili razne deklarac- je, na kar so se razdelila darila. H koncu so mal- čki zapeli še »Lepo našo domovino«. Dež. no pomožno društvo za bolne na pljučih se tem- rotom lepo zahvaljuje za dobrotnikom, ki so omogočili, da so se gojenci obdržali s korist- nimi in praktičnimi darili, posebno zahvalo pa izreka mestni občini ljubljanski za znate- Gar in gospodu županu v Mostan za vso skrb, ki jo posveča zavodu.

Ij Trgovska in obrtniška zbornica v Ljub- lani ima v ponedeljek, dne 30. decembra t. l. ob 3. uri popoldne v zborničnih prostorih v

Beethovnovi ulici št. 10, I. nadstropje, red- no javno sejo z naslednjim dnevnim redom: 1. Predložitev zapisnika zadnje seje. 2. Naznani- la predsedstva. 3. Naznanila tajništva. 4. Zbor- nični proračun za l. 1918. 5. Razne prošnje za podpore in ustanove. 6. Imenovanje zborni- čnih zastopnikov v šolske odbore obrtnih na- daljevalnih šol v Idriji, Cerknici, Zireh, v To- pličah pri Zagorju in v Smartnem pri Litiji. 7. Rekurz proti predpisu zbornične doklade. 8. Samostalni predlogi gg. zborničnih članov. 9. Tajna seja.

Ij Dobrim srcem. Franc Jeretič, Goričan iz Smartna pri Kojskem, invalid, stanujoč pri »Starem Tišlerju« v Kolodvorski ulici, lepo prosi, da bi mu kdo podaril nekaj perila, ker nima prav ničesar.

Ij Slavni gledališki upravi v blagohotno uvaževanje. Pred nedolгим časom sem v gle- dališču pri buketu izpil za drag denar brizga- nec, ki mi je za dva dni popolnoma pokvaril želodec. Iz kakšnih prvin je bil sestavljen, v svoji takojšnji indispoziciji nisem utegnil pre- iskovati; toliko mi je pa takoj bilo jasno, da je bilo »vino« spravljeno v steklenici, kjer je bilo pred kratkim še žganje, najbrže kak špi- rit. Da se želodec takim pomijam upira, leži na dlani. Pri včerajšnjih »Zvonovih Kornevil- skih« sem zopet po neprevidnosti stopil v buffet in kupil dve takozvani »adrija-šnit«, da jih oddam svojima dvema sosedama v delo. Kako sem se začudil, ko me opozorita, da je vse plesnivo, napol gnilo in da naj se varu- jem, da kaj ne pokusim. En pogled me je pre- pričal o resničnosti te opozoritve; če pa kdo ne verjame, naj pa pride gledat v uredništvo »Slovenca«, kjer sem ta corpus delicti depo- niral. Slavno gledališko upravo uljudno opo- zarjamo, naj tem nezdravim razmeram nare- zaslužen konec, dokler se ne pripeti kak- huša nesreča, kako pravo zastrupljenje. Eden v imenu prizadetih.

Ij Smučarji-novinci, ki žele začetnega p- uka, naj se zbero jutri, t. j. v nedeljo popold- ob četrta na 3. uro na Dolenjskem mostu. B. tali-

Ij Brezobzirnost dreveh avtomobilistov. Že tolikrat se je opozarjalo pristojno oblast brezobzirno drvenje raznih avtomobilov in drugih vozov po ljubljanskih ulicah — žaliv- vedno zastoji. Čuditi se je, da se niso v ti- oziru zgodile še večje nesreče. V torek, dne 24. t. m. okoli 7. ure zvečer je pridrvel neki voz, ki ga je vodil častnik, iz Dalmatinove uli- ce preko Marijinega trga čez Most v Stritar- jevo ulico v tako besnem diru, da je bilo ob- činstvo mnenja, da so se konji splašili, opla- zil je na Marijinem trgu nekega pasanta, ki se ni mogel tako hitro ogniti ter podrl na tla in vlekel par korakov za seboj. Le veliki sre- či in prisotnosti duha je pripisovati, da dotič- gospod ni za vse življenje ostal pohabljen, temveč da je zadobil le lahke telesne poškod- be. Temu brezobzirnemu drvenju po ulicah, zlasti pa na križiščih, se mora enkrat za vse- lej storiti konec. Pozivljamo policijsko oblast, naj se vendar že enkrat zgane in dotičnike, ki se nečjejo držati policijskih predpisov, pa če so še tako visoki gospodje, tako eksemplari- čno kaznuje, da se bodo za vedno zapomnili voziti po ulicah s hitrostjo, ki je na najbolj samotni cesti na deželi opasna.

Ij Kukalo nazaj. Pri popoldanski pred- stavi na dan sv. Stefana v deželnem gledališču sta si dve dobro znani osebi izposodili kukala na desni balkonski garderobi, katerih pa ni sta vrnili; pozivljata se, da prineseta kukala čimprej nazaj, da se izogneta neprijetnim po- sledicam.

Vestnik S. K. S. Z.

Katoliško društvo rokodelskih pomoč- nikov bode imelo svojo letošnjo božično prire- ditev v nedeljo, dne 5. januarja, in sv. Treh kraljev dan, dne 6. januarja. Jutri, v nedeljo, dne 29. decembra, je pa v društvenih prostori- hih sestanek društenikov. Ker so na dnevnem redu jako važne društvene zadeve, vabi društvo vse svoje člane, da se sestanka zanes- ljivo udeležijo. Sestanek bode jutri v društve- nih prostorih ob pol 11. uri popoldne.

Slov. katol. izobraževalno društvo v Smartnem pri Litiji priredi v nedeljo dne 29. decembra 1918 narodno igro s petjem »Divji lovec« v društvenih prostorih. Začetek ob 3. uri popoldne. Med dejanji klavirske toč- ke z violino. — Igra se na Novo leto ob pol 3. uri popoldne ponovi.

Katoliško društvo za delavke vabi jutri, dne 29. t. m. in na novega leta dan, obkrat ob 5. uri popoldne vse članice in prijatelj- e društva k prireditvi. Na sporedu so tri pev- ske točke in dve predstavi. Prireditve se bo vršila v društvenih prostorih v Alojzijevišču.

Aprovizacija.

a Meso na rdeče izkaznice B. Stranke z rdečimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v ponedeljek, dne 30. t. m., in v torek, dne 31. t. m., v cerkvi sv. Jožefa po naslednjem redu: V ponedeljek, dne 30. t. m., od 1. do pol 2. ure popoldne št. 1 do 200, od pol 2 do 2 št. 201 do 400, od 2 do pol 3 št. 401 do 600, od pol 3 do 3 št. 601 do 800, od 3 do pol 4 št. 801 do 1000, od pol 4 do 4 št. 1001 do 1200, od 4 do pol 5 št. 1201 do 1400, od pol 5 do 5 št. 1401 do 1600; v torek, dne 31. t. m., od pol 8 do 8 dopoldne št. 1601 do 1800, od 8 do pol 9 št. 1801 do 2000, od pol 9 do 9 št. 2001 do 2200, od 9 do pol 10 št. 2201 do 2400, od pol 10 do 10 št. 2401 do konca.

a Aprovizacija južne železnice. Stranke, katere se niso prišle po krompir tretjič, naj ga pridejo iskat prihodnji teden, ker pozneje se na pritožbe ne bo oziralo.

(Dalje na prilogi.)

Izgubila se je boa, temne barve, 1 meter dolga, dne 25. t. m., po popoldanski gleda- liški predstavi. Grede od I. nadstropja v gle- dališču do trgovine Čuden. Pošten najditelj naj jo odda proti dobri nagradi v trgovini Kreger Sv. Petra cesta.

Bila je izgubljena črna usnjata denarnica z srednjo vsoto denarja in dvema prejemnica listkoma barvarije Reich na ime Lušin Ciko. Pošteni najditelj se prosi, da jo odda proti na- gradni Jenkova ulica 18.

Izgubila sta se dva ključa (1 Wertheim) na železnem obročku. Prosi se najditelj, da jih odda proti nagradi v hotelu pri Maliču, I.

Izgubila se je 26. t. m. zvečer ročna črna torbica brez denarja. Pošteni najditelj se prosi, da jo odda proti nagradi dr. Poje, Resljeva cesta 13.

V soboto zvečer se je izgubila pri gorenj- skem vlaku črna usnjata denarnica s približno 300 kronami denarja. Pošteni najditelj se prosi, da jo odda proti nagradi na policijo.

Rimski in londonski dogovor.

V informacijo bo dobro služil naslednji članek o rimskem dogovoru.

Italijanski poslanec Torre, ki je sodeloval na pariških, londonskih in rimskih posvetovanjih Čehoslovakov, Poljakov, Rumunov in Jugoslovancev, je te dni izjavil v pogovoru s sodelavcem »Messaggera«: Rimski pakta ni treba tolažiti, ker je dovolj jasen v besedah in duhu, ki ga preveva. Kako je važen, izhaja iz dejstva, da ga je italijanski ministri predsednik Orlando potrdil na svečan način s tem, da je sprejel (samo s tem?) vdeležence kongresa: Italijane, Čehoslovake, Poljake, Jugoslovane in Rumune. A ne samo Italija, ampak tudi vsi zavezniki so smatrali rimski pakta za velevažno politično dejstvo. Dne 1. junija 1918 je Lansing v imenu predsednika Wilsona podal naslednjo izjavo: »Državno tajništvo izjavlja, da je vlada Zedinjenih držav sprejela sklepe kongresa zatiranih narodov Avstrije-Ogrske, ki se je vršil v Rimu meseca aprila, z velikim zanimanjem. »Narodne aspiracije Čehoslovakov in Jugoslovancev uživajo največje simpatije vlade Zedinjenih držav.« Dne 3. junija so pa zastopniki treh zaveznikih držav Francije, Britanije in Italije na svojem sestanku v Versailles dali dve izjavi: eno za ustvaritev neodvisne in zedinjene poljske države s svobodnim izhodom na morje, drugo pa za češko-slovaško in jugoslovansko državo, sklicujoč se pri tem na izjave ameriških Zedinjenih držav, ki so bile istotako osnovane na rimskem paktu. Dne 24. maja je lord Cecil v svojem govoru v Mansion House jasno povedal: »Prav posebno odobravam rimski kongres, ki je doprinesel, da se utrdi zveza, v kateri so tudi Italijani. Cenimdalekovidnost, umerenost in bratsko obnašanje, ki se je na njem pokazalo.« Najbolj pa moram poudariti govor ministrskega predsednika Orlando, ki je rekel, da vlada kraljevine Italije rimski pakta popolnoma prizna in da se morajo načela, na katerih je osnovana Italija, sprejeti ne le v Italiji, marveč na svetu sploh; Italija se je pokazala pripravljena, da pomaga Poljakom in vrlum čehoslovakiškemu narodu, kakor tudi Rumunom in Jugoslovanom v njihovih prizadevanjih za osvoboditev. A ta načela obetajo Italiji, da bo njena bodočnost večja od preteklosti. Zato more biti kraljevina Italija ponosna na svoje delo.

Na vprašanje, zakaj rimski pakta ni uređil tudi teritorialnega vprašanja med Jugoslovani in Italijani, je odgovoril Torre: »Vsed tehtnega razloga. Zato, ker se odbori niso mogli vrniti vladam in končno, ker tedaj ni bil čas, da bi govorili o teritorialnih zahtevah, ker sta bili osrednji velesili tedaj videti še jako močni. Delili bi medvedovo kožo, ko je bil medved še živ in se osmehili. Treba je bilo vsakogar uveriti, da se mora Avstrija uničiti, dokazati celomu svetu, da so najboljši patrioti zatiranih narodov Avstro-Ogrske nasprotniki Dunaja in Budimpešte ter sistema Habsburgovcev in Nemcev.

Nikakor ni res, da bi se bil v rimskem paktu ustvaril tudi teritorialni kompromis. Tretja točka pakta, ki je bil podpisan na Campidogliu, marveč določa, da se bodo teritorialna nasprotja rešila v času miru: »na temelju narodnega načela pravice samoodločbe narodov in na način, da ne bodo oškodovani življenjski interesi teh dveh narodov, a končno se to izvede, ko bo mir sklenjen.« Na ta način se je popolnoma zadostilo vsem pravicam in vsem interesom obeh narodov.

O odnosu med rimskim in londonskim paktom je Torre izjavil:

Rimski pakta je imel glavni namen, zediniti vse moči, ki so v notranjosti avstrijske-ogrske monarhije delovale razkrojno in tiste zunanje moči Italije in zaveznikov, da tako skupaj dovedejo do poloma sovražno monarhije in zadajo smrtonosni udarec nemškemu imperializmu. Dočim londonski pakta za cilj ni imel uničenja habsburške monarhije ter so se zato v njem podale sovražno tuje monarhije, ki bi no paktu še obstajale, teritorialne garancije. V londonskem paktu se ne misli na ustvaritev države Srbov, Hrvatov in Slovencev, kar se v rimskem dogovoru vpoštevata in izključuje z Jadranskega morja vsak nemški in mažarski vpliv. Duh, ki preveva oba dogovora, si nasprotuje.

O dogodkih na Jadrani po premirju je rekel Torre, da globoko obsoja postopanje, ki v prvi vrsti počinja omamljenje same in njihove jugoslovanske stvar. Ako hočejo Jugoslovani obdržati in ohraniti svoje neodvisnost, morajo znati ceniti italijanske težnje in italijansko kulturo (!) Priateljska in zavezna Italija bo zanje podpora in garancija njihove neodvisnosti. Italija, ki hoče obdržati svoje pravice, bo dobro poznala tudi svoje dolžnosti. To vé celi svet. Važnosti in veličine sedanjega položaja in misije kulture in pravičnosti, ki jo mora izvršiti Italija, naj se zaveda ves italijanski tisk, da bomo znali iti preko tujih pogreškov tako, kakor se narodu s tako veliko preteklostjo spodobi.

Kočevska pisma.

Nič ne vem, kakšen vtis so napravila moja pisma na Kočevce; pa le pomirijo naj se, to pismo je zadnje. Povedal sem, kar sem hotel, ter tudi dokazal. Kočevci ne smejo dabit lastne državnosti za nobeno ceno ne! To bi bila smrt tamošnjih Slovencev ter neprestana rana, gnojna rana na našem državnem telesu, pa tudi nesreča za Kočevje samo.

S tem sem hotel opozoriti na kočevsko vprašanje slovensko javnost ter vlado SHS. Čisto prav je, da protestiramo proti okupaciji Italijanov, prav tudi, da se z vso verno zavzamemo za Koroško, ali ne pozabite Kočevja! Proti samopašni zahtevi po lastni državnosti, kakor se čita v »G. B.« številko za številko, še ni nihče protestiral, niti tamošnji Slovenci ne!

Ali so mar zadovoljni s tem? Menda vendar ne! In treba, da se Kočevcem to pove na glas in uradno, da se iztrežnejo svojega narodnega šovinizma. — Precej verjetno je, saj kolikor Kočevce okoli »G. B.« poznam, da bodo ali so že ti gospodje našli kakega Nemca na Avstrijskem, ki bi zares zahteval zanje lastno državnost pri mirovni konferenci. Sicer bi »G. B.« ne pisal vedno tako samozvestno in zaupljivo o lepši bodočnosti. Vsi, ki razmere poznajo, bi se sicer smejali taki zahtevi, a ti ljudje bi znali z lažmi, zavijanjem ter zamlčevanjem važnih dejstev vendarle obrniti pozornost nase. Zato naj imajo slovenski zastopniki na mirovni konferenci dovolj snovi pri rokah, da zavrnejo take zahteve z resničnimi podatki ter dejstvi. Narodni svet v Kočevju ima takih podatkov gotovo še več, nego sem jaz znesel skup v teh pismih, naj se narodna vlada le obrne tja. To je bil moj prvi namen: opozoriti ter informirati narodno vlado, dokler je še čas. Le veselilo bi me, ako bi bilo v tem oziru preskrbljeno dovolj in vsestransko.

Opozoriti sem hotel na vse to pa tudi kočevske Slovence same. V boju se lahko prezre važne reči, kdor pa stoji izven boja ter gleda od daleč, vidi več. Iz raznih poročil v »Slovenca« ter »Narodu« vidim sicer, da se sedaj vrlo gibljete. Pa ste pazili na početje Kočevcev glede avtonomije dovolj? Ste se že zadostno zavarovali? Berete »G. B.« res logično? Kaj se vse bere med vrstami! Ne enkrat ni »G. B.« izustil ne ene besede, s katero bi pripoznal SHS vlado nad seboj. Ampak tudi v zadnji številki zahteva, da ostane vse pri starem do miru, ter toži nad izpremembami pri višjih uradnikih. A to bi bilo prijetno, ko bi bili ti še ostali, bi se dalo marsikaj narediti zoper Slovence ter SHS vlado. V isti sapi pa trdi, da se je v tem času obnašal vedno korektno in lojalno nasproti novi vladi! Pa ni to menda — laž? Ali celo hujskanje? Ne omalovažujte takih pojavov! V št. 22. je pisal »G. B.« pod besedo »ein überspannter Ritter« o nekem vračajočem se vojaku, ki je hotel napraviti ljudski shod na glavnem trgu ter o zelenih listkih, ki so pozivali na odpor proti gosposki. Ker »G. B.« vso to zadevo tako namenoma bagatelizira in olepšava, je na tem moralo biti vsekakor nekaj več, kakor tam stoji zapisano. Poznam te tiče! Če se jim kaj spakreda, pa hite zatrditi, da se je vse to porodilo v fantaziji kakega prenapetega, da so bile odveč vse varnostne priprave. Res? Da govorim odkrito, v tem sem videl jaz veliko več, poizkus vojaške diktature po avstrijskem vzorcu seveda. Radoveden sem, ali sem uganil ali ne! No, da se jim je posrečilo, lepo bi se vam bilo go-dilo. Vi menda tako brezskrbno spite na vulkanu! — Ah, sedaj se spomnim še nekaj: ali nimate nič posadke? Iz zasebnih pism ter časniških poročil tega ne razvidim. Mogoče je le dvoje: ali Kočevcem toliko zaupate ali pa ste — brez zamere — tako malo previdni. Da bi se Kočevci oziroma gotova klika bila toliko poboljšala, ne verjamem. Surovosti ter napadi nasproti g. dekanu ter g. Kopitarju so še vse preveč v živem spominu, da bi mogel verjeti, da bodo Kočevci oziroma klika rogoviležev ta globoki prevrat prenesli čisto mirno. Volk diako menja, a narave ne. — Recimo še, da bi Italijan pričel novo vojsko, kdo vam je porok, da vas ti ljudje izdajo in ne obrnejo nazaj? Torej poslušajte moj svet: naprosite narodno vlado za posadko, recimo 50 Srbov z dvema strojnicama. Krasna misel! Bi Kočevci videli oko v oko tiste vojske, katerih kralja so pričelom vojske nosili obešenega na sliki po cestah. Imenitna misel! Srbsko posadko v Kočevju! Ali se vam ne dopade? Potem boste vsaj mirno spali ter se gibali prosto in brez strahu.

Tretji namen mojih pism pa je bil ta, poštenim ter dobrim Kočevcem, kateri so le malo preveč boječi, odpreti oči, da vidijo, kam jih drvi sedanje vodstvo. Ko se podite za avtonomijo, utegnute izgubiti vse drugo! Ne pričakujte rešitve od nikoder razven od vlade SHS, s katero lojalno stopite v zvezo in stik. Profesor cerkvene zgodovine nam je, slikajoč pogin Jeruzalema, pripovedoval, kako so Judje še vedno pričakovali Odršenika ter zrl proti nebu, a so Rimci že klali ob žrtveniku nabrano množico. Ne bodite taki in ne pričakujte čudežev! Veliki nemški narod je premagan in ponižan, pa bi se ustavljali sili dogodkov samo vi? Pogum je lepa reč, a pamet bolj koristna, osobito, kadar največji pogum nič ne zaleže več. Da vas poraz Nemcev boli, je umljivo, a sedaj začnite politiko pameti, ne pa meča.

Ravno sem dobil zadnjo številko »G. B.«, polemizira z menoj, a jaz ne bom z njim, naj piše kar hoče; saj ne opusti stare navade, da zavija, natolcuje, podtikuje, važna dejstva izpušča ter — zmerja. Če se zdi vredno in potrebno kočevskim Slovincem odgovarjati na to, naj sami storijo, bolj poznajo sedanje razmere nego jaz. Moj namen je dosežen: vsak pameten Slovenec vidi, da Kočevci ne smejo in ne morejo dobiti državne samostojnosti. Pa vsi vkup v medvedovi deželi: lepo pozdravljeni!

Ime, jezik in pisava jugoslovanskega naroda.

Piše se nam :

Z ozirom na članek, ki ga je prinesel »Slovenec« v sobotni številki pod naslovom: »Ime, jezik in pisava jugoslovanskega naroda« in v kojem razpravlja neki hrvatski pisec o imenu naše nove države in prihaja končno do zaključka, da se moramo pravilno nazivati »Jugoslavenci«, dočim je ime naše mlade države »Jugoslavija« že ugotovljeno — usojam si podati nastopne vrstice v pretres in morda se vam umestno zdi, priobčiti jih v Vašem cenj. listu.

Posledica, ki jo izvaja pisatelj dotičnega članka in katero utemeljuje z različnimi slovniškimi dokazi, zdi se — meni vsaj — ne-utemeljena in absurda in to tembolj, ker zveni beseda »Slaveni« v slovenskih ušesih dokaj tuje in prisiljeno, kar mi bo brez dvoma vsakdo potrdil. Sicer pa, čemu bi si morali izposojati izrazov pri sosedih, ko imamo sami dokaj lepšega in naravnjerega za to. Ze naš

pesnik-prvak je pel nekoč: »Največ sveta otrokom sliši Slave!« Čemi bi si torej ne nadali imena »Jugoslavijca« mesto tujega »Jugoslavca« in naj tudi morda poreče kdo, da smo si ga izposodili od Rusov. Sicer naj pa omenim dejstva, da se je že pred leti poslužil prav istega izraza tudi pesnik »Beneške Slovenke«, ko ji je položil na jezik besede: »Jaz nisem Taljanka — pa tudi ne bom; sem verna Slavjanka in ljubim svoj dom.« — »Jugoslavjanka«, ki noče biti »Jugoslavanka«.

Konji narodne obrane in kmetje.

Poverjenišvo Narodne obrane je pred kratkim razglasilo, da pošlje po deželi komisijske, ki bodo cenile one konje, katere so kmetje prevzeli, ko se razšle armade fronte in je bilo po Kranjskem, posebno v okolici Ljubljane na desetisoče konjev. Takrat je bila nevarnost, da mnogo teh živih pogine gladu, kar bi se tudi zgodilo, če bi ne prišli kmetje od vseh strani in jih prevzeli.

Konje se je oddajalo proti reverzu, da se bodo cenili in plačali pozneje. Obenem so častniki, prideljeni za ureditev trenskih in artiljerijskih upreg kmetom zatrdjevali, da bodo pozneje za konje določene cene tako nizke, da bo izključeno vsako nesporazumljenje med kmeti in vojaško upravo.

Ko so postale množice konjev tudi že po ljubljanskih ulicah nadležne, je izdala Narodna vlada neki nejasni razglas, da se oddajajo konji nadalje kmetom brezplačno v last. Videl sem, kako je vprašal kmet v artiljerijski vojašnici komandanta majorja Burnika, zakaj se oddajajo konji danes zastoj, ko so se včeraj oddajali samo še na reverz. Gospod major je odgovoril glasno, hoteč, da ga slišijo vsi naokoli stoječi: tudi reverze je danes smatrati samo za propustnice pri stražah. Vzemite konjev kolikor zamorete ter jih oddajte sosedom, samo da se ohranijo! In kmetje so si dejali: če jih bode po teh okolištinah tudi treba še plačati, bodejo te zahteve gotovo malenkostne. Prihajali so kmetje takrat od vseh strani, visoko iz Gorenjske in daleč iz Dolenjske, ter ostajali radi izbire konj v Ljubljani po več dni, kar jih je stalo veliko truda in stroškov.

Ne moremo se potem čuditi, če je kateri vzel od svojega sosedu, ki mu je konja pripeljal, tudi malo plačilo zanj, da si je stroške povrnil. Kmet ni storil iz goljufije, pač pa zavoljo nerazumevanja razglašali radi na nepačnega tolmačenja naredbe N. V. po njenih organih.

Zato se ne more in ne sme smatrati to kot kaznjivo dejanje, — sedaj, — ko so konji v hlevu in ohranjeni, — kot žoga poverjenišvo Narodne obrane v zadnjem razglasu.

Naj se pri določanju cene konjev upošteva, koliko je imel kmet radi njih stroškov in truda ter naj sploh komisije ravnaajo s kmeti najobzirneje! Upošteva se naj, kako je bil kmet v štiriletni vojski izčrpan v njegovih gospodarskih sredstvih, kako so vojne revizije izpraznile hleve vse živine, posebno pa vprežne. Sedaj so se vrnili možje na posestva in treba jim je vse gospodarstvo zopet popraviti, obnoviti, z delom zopet okrepiti; pred vsem pa je prvo, da si preskrbi delovno živino.

Naj se ne dela s temi konji kmeti nezadovoljnega, saj so bile kmečke žrtve neznosne, in obenem bode to narodno blago bolj narodu v korist, — kot če se z strogo cenitvijo doseže par deset tisoč kron več!

Razne novice.

r Madžarska gospodarska kriza. »Holan-dish Nieuwsbureau« je priredel razgovor z madžarskim trgovskim ministrom, socialnim demokratom Garansijem, ki je pvedal o sedanji gospodarski situaciji to-le: Današnji naš položaj je brez uteh. Vsed pomankanja premoga bo prenehalo dovažanje živil. Naše premogovne jame v Petrosenju so zasedli rumunski vojaški oddelki, a one v Pečuhu pa Srbi. Dovož premoga z Nemškega zadržujejo Čehi. Namesto 1700 vagonov prihaja na dan samo 17 vagonov. Vodovodi in plinarice delujejo z največjo težavo. V kratkem ustavijo delo. Če ne dobimo nemudoma premoga, se bo ustavil železniški promet, kar bi povzročilo anarhijo. Kaj želijo Čehi, da pride anarhija tudi na Češko? Kakor hitro vstane anarhija na Ogrskem, bo vzklikla na mah tudi v Avstriji in na Češkem. Mi socialni demokrati smo privrženci miru in reda. Če nam ne pomaga ententa, ne vemo, kaj bo, ko ne bo ne živeža ne kuriva.

r Frane Jožefov spomenik pred mestno hišo v Olomucu so zagnili s črno tkanino ter ga bodo kasneje popolnoma odstranili.

r Svet za duševno delo so 19. t. m. ustanovili v Gradcu. Naloga sveta bo, zbrati vse duševne delavce in sistematično organizirati njihovo delo za нравno, kulturno in gospodarsko povzdigo nemškega naroda in posebno nemško-avstrijske državnosti. Za predsednika svetu je bil izvoljen višji stavčni svetnik prof. Drobny.

Prosveta.

pr Iz gledališke pisarne. Danes popoldne ob treh se uprizaro otroška igra »Pogumni Tonček« izven abonementa, kot otroška predstava ob znižanih cenah. — V nedeljo popoldne ob treh francoska klasična komedija »Namišljeni bolnik« izven abonementa, zvečer ob osmih »Prodana nevesta« za A-abonente. — V ponedeljek prvič drama »Tiha sreča« za B-abonente, v torek popoldne ob štirih francoska opereta »Zvonovi Cornevilski« izven abonementa.

pr Dar Narodni galeriji. Dekoracijski slikar g. V. Novak iz Ljubljane je poklonil Narodni galeriji znamenito Mencingerjevo sliko »Kamenanje sv. Štefana. Z ozirom na veliko

dušni dar je imenoval odbor Narodne galerije g. Novaka društvenim ustanovnim članom.

pr Dijaštvo! Knjiga dr. Debeveca, toliko časa pričakovana, je že par mesecev v prodaji. Pisatelj opisuje z veliko spretnostjo dijaško življenje in slovenski dijak bo spoznal ob čitanju te knjige isti svet in isti način življenja, kakor ga živi sam. Poleg tega lo pazljivo čitatelj opazi, da se je avtorju posrečilo razviti skoro neopaženo kulturno zgodovino svoje dijaške dobe in marsikdo bo mogoče spoznal, da pomenja ravno ta doba podlago našemu narodnemu in kulturnemu razmahu. Pisatelj pelje s preprostimi besedami in z rahlo nežnostjo svojega bralca od stopinje do stopinje, do velikega razpotja in postavi pred življenje abiturienta. Poleg tega pa je knjiga tudi neprecenljive vzgojne vrednosti in avtor je lahko z uspehom, ki ga je deloma že dosegel s knjigo popolnoma zadovoljen. Slovenski dijak naj pridno sega po Debevečevih Vzorih in bojih in želja je, da bi sledil bistroumnemu Ivanu, ki hiti odločno po doživljajev polni življenjski cesti za Vzori in boji do končanega cilja. Delo je precej obširno in stane vezano 11 K, broširano 8 K 80 vin. Dobi se v vseh knjigarnah v Ljubljani.

Aprovizacija.

a Sladkor za januar. Kakor se nam poroča, se je g. Lillegu, ravnatelj sladkorne centrale, ki se je mudil na Dunaju in v Pragi, posrečilo doseči, da pride sladkor že prve dni v januarju v Ljubljano. Stranke dobe torej sladkor za januar že pričelkom januarja.

a Prodajalci moke se vabijo, da se zglase v torek, dne 31. t. m., v mesno posvetovalnico radi nakazila moke.

a Vojne klobase na rdeče izkaznice A. Stranke z rdečimi izkaznicami A prejmejo vojne klobase v ponedeljek, dne 30. t. m., pri Muhleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: od 8. do 9. ure popoldne št. 1 do 180, od 9. do 10. ure št. 181 do 360, od 10. do 11. ure št. 361 do konca. Stranka dobi za vsako osebo četrtil kilograma klobas, kilogram stane 2 kroni. Stranke naj pripravijo drobci.

a Vojne klobase na rmeone izkaznice C št. 1 do 1800. Stranke z rmenimi izkaznicami C št. 1 do 1800 prejmejo vojne klobase v ponedeljek, dne 30. t. m., in v torek, dne 31. t. m., pri Muhleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V ponedeljek, dne 30. t. m., od 2. do 3. ure popoldne št. 1 do 200, od 3. do 4. ure št. 201 do 400, od 4. do 5. ure št. 401 do 600. V torek, dne 31. t. m., popoldne od 9. do 10. ure št. 601 do 800, od 9. do 10. ure št. 801 do 1000, od 10. do 11. ure št. 1001 do 1200, popoldne od 2. do 3. ure št. 1201 do 1400, od 3. do 4. ure št. 1401 do 1600, od 4. do 5. ure št. 1601 do 1800. Stranka dobi za vsako osebo četrtil kilograma klobas, kilogram stane 2 K. Pripravitelj je treba drobci.

a Krompir za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo krompir v ponedeljek, dne 30. t. m., pri Muhleisnu na Dunajski cesti po naslednjem redu: od 8. do 9. ure popoldne št. 1 do 150, od 9. do 10. ure št. 151 do 300, od 10. do 11. ure št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. ure št. 451 do 600, od 3. do 4. ure št. 601 do 750, od 4. do 5. ure št. 751 do konca. — Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vin.

a Krompir za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja prejmejo krompir v torek, dne 31. t. m., popoldne pri Muhleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: od 8. do 9. ure št. 1 do 170, od 9. do 10. ure št. 171 do 340, od 10. do 11. ure št. 341 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vin.

a Krompir za IX. okraj. Stranke IX. okraja prejmejo krompir v torek, dne 31. t. m., popoldne pri Muhleisnu na Dunajski cesti po naslednjem redu: od 2. do 3. ure št. 1 do 120, od 3. do 4. ure št. 121 do 240, od 4. do 5. ure št. 241 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vin.

a Jabolka za I. in II. uradniško skupino. Stranke I. in II. uradniške skupine prejmejo jabolka v ponedeljek, dne 30. t. m., v telovadnici I. dr. gimnazije (nasproti Narodnega doma) po naslednjem redu: I. uradniška skupina od 8. do 10. ure popoldne, II. skupina od 10. do 11. ure. Stranka dobi za vsako osebo pol kilograma jabolka, kilogram stane 2 kroni.

a Jabolka za VIII. in VII. okraj. Stranke VIII. in VII. okraja prejmejo jabolka na zelena nakazila za krompir v torek, dne 31. t. m., v telovadnici I. dr. gimnazije (nasproti Narodnega doma). Določen je ta-le red: VIII. okraj: od 8. do 9. ure popoldne št. 1 do 180, od 9. do 10. ure št. 181 do 360, od 10. do 11. ure št. 361 do konca. — VII. okraj: od 2. do 3. ure popoldne št. 1 do 300, od 3. do 4. ure št. 301 do 600, od 4. do 5. ure št. 601 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 1 kg jabolka, kilogram stane 3 K 50 vin. Stranke se prosijo, da pripravijo drobci.

a Jabolka za IX. okraj. Stranke IX. okraja prejmejo jabolka na zelena nakazila za krompir v ponedeljek, dne 30. t. m., v telovadnici I. dr. gimnazije (nasproti Narodnega doma) po naslednjem redu: od 2. do 3. ure popoldne št. 1 do 120, od 3. do 4. ure št. 121 do 240, od 4. do 5. ure št. 241 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 1 kg jabolka ter stane kilogram 3 K 50 vin. Pripravitelj je treba drobci.

Tavčerjevi Zbrani spisi, skupno vezeni se zopet dobe. Okusno opremljena zbirka stane 40 K in se dobi v Katoliški knjigarni. Opozorjamo slavno občinstvo, da je naklada zelo majhna.

Dolžan: Iz dnevnika malega porednežal Mali Jurček je veliki mož knjige! Skozi vsa poglavja čutimo, kako deluje premetena otroška glavica, ki ji nikdar ne zmanjka načrtov. O Jurček jih tudi uveljavi, on je junak dneva, vse mesto govori o njem. Globoko med skrivnosti te čarobne knjige pa je skrita duša Amerikanceva. Kdor hoče preživeti nekaj zadovoljnih ur, naj si omisli to knjigo. Občutil bo resnično veselje, za to bo že skrbel mali Jurček. Knjigo dobite v vseh knjigarnah, ki služijo lahko kot lepo božično darilo. Cena broširani knjigi 3 K, vezani 5 K.

Kuharica, ki opravlja tudi druga do-mača dela, se sprejme proti dobri plači in preskrbi k trem osebam. Predstaviti se je od 12. do 3. ure popoldne. Naslov pri upravnistvu »Slovenca« pod št. 5349.

Šivilja se priporoča za popraviljanje perila in urugu šivanje na domu naročnika. Prevzame tudi delo za daljši čas. Naslov: Magdalena Mikš, Solo 43, p. Meste pri Ljubljani.

Učenec se sprejme na stanovanje in hrano pri mojstru Mihailu Miševli, Vodma 118 pri Ljubljani.

Naprodaj je več lepih, dobrih konj, ena molzna krava ter sedem malih prašičkov dobre pasme. Polizve se na Poljanski cesti 55, Ljubljana.

Gnoj za stello se zamenja pri tvrdki: F. & A. Uner, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 4.

Lužnega kamna večja množina, je na-prodaj v Ljubljani, Rožna ulica 15.

Rudar, vojni invalid, amputiran pod kolenom, 38 let star, vdovec z eno hčerko, želi se v svrhu ženitve seznaniti z vdovo ali starejšo gospičo z dežele. Premožanje postranska stvar. Reflektira na skrbno gospodinjstvo, četudi z enim otrokom. Resne ponudbe s sliko, koja se vrne, na upravo »Slovenca« pod »rudar«. Tajnost zadržana.

Usnjarno, dobro urejeno, kupim na Spodnjem Stajarskem ali Kranjskem. Naslov kupca pove uprava »Slovenca« pod št. 5346, ako se priloži znamka za odgovor.

Kot kuhar iščem službe; sem popolnoma izurjen v tej stroki. Vešč vseh gospodinskih in zmožen vseh gospodarskih del. Grem najraje v kako malo gospodinjstvo. Vešč tudi vrtnarstva. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »marljiv in vesten«.

Dve stareši dekli, ena h govedi, druga razen tega opravlja tudi druga domača in poljska dela se sprejmeti v stalno službo na lepo posestvo na Koroško, blizu Celovca. — Ponudbe z navedbo plače na Franc Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 5351

Mizarske pomočnike za pohištvo sprejme za trajno delo I. Cerne, zaloga pohištva, Dunajska cesta 28.

Stanovanje. Išcem stanovanje iz 3-5 sob za takoj ali pozneje. Cena postranska, posredovalca se nagradi. Cenj. ponudbe na upravo pod „st. 139“.

Krompir se odda porabnikom od 100 kg naprej. Kje, pove upravnštvo pod št. 5338.

Delavce sprejme takoj strojna tovarna Samsa & Co v Ljubljani, Metelkova ulica 4.

Popolna oprava za pisarno se takoj prodaja v Celju. Pojasnila v pisarni dr. Ivo Benkovič, odvetnika v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6, I. nadst. (poslojpe Ljudske posojilnice).

Papirnaté škafje (kartone) večjo množino ima na prodaj trgovina G. Čadež, Mestni trg.

Gospodična se sprejme k dvema, solo obveznima deklicama. Znanje: slov, nemško in šivanje. Stanovanje in hrana v hiši. Povpraša se v trgovini G. Čadež, Mestni trg.

Dama ali gospod, ki bi hotel poučevati italijanskem jeziku naj prijavi svoj naslov pri upravnštvo „Slovenca“ pod šifro „italijanska“. Navesti je natančnejše pogoje: čas, honorar itd.

Novo pohištvo iz trdega lesa in sicer: 2 postelji, 2 omari, 2 nočni omari in 2 žična vložka se prodaja. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. 5319.

Ptičjo krmo priporoča trgovina s semeni Sever & Komp. Ljubljana, Marij. n. trg št. 8.

Iščem majarja, oženjenega brez otrok, oba zdrava, pridna, pošena, snažna in varčna. Znati morata vsa domača dela kakor pri živini, na vrtu in polju. Plača po dogovoru. Naslov pove iz prijaznosti uprava „Slovenca“ pod št. 5224.

Vino, sadjevec in kisla voda se po Jugoslaviji že lahko razpošilja. Naroča se pri A. Oset, p. Guštanj.

Išče se lokal v središču mesta Ljubljane, primeren za prodajo kandi in slaščic en gros. Cenjene ponudbe z navedbo najemnine in drugih pogojev na JOS. RAJSTER, tovarna kandi v Šoštanj, Stajersko.

„Vedež“ koledar za leto 1919. Cena K 1'80. Povzete samo v Jugoslaviji in stane 80 v. več. Iv. Bonač, Ljubljana. 5244

Ključavničarja iščemo za našo tovarno v Medvodah, če mogoče za takojšnji vstop, treznega, oženjenega, marljivega in sposobnega, kateri razume tudi nemški. Ponudbe, najljubša bi nam bila osebna predstava, so staviti na: Papirna Gorice, pošta Medvode, Gorenjsko. 5253.

Kuharica, starejša moč, katera je zmožna voditi samostojno hotelsko (gostinjsko) kuhinjo v lepem trgu na Spodnjem Stajerskem, se takoj sprejme. Kje pove upravnštvo „Slovenca“ pod št. 5274.

Zamenjam dve hiši v Ljubljani za pri- posestvo na deželi, najrajši v ljubljanski okolici. Ena hiša ima tri prodajal- niske prostore s stanovanji, druga z večjim skladiščem ali delavnico s stanovanji. Cenjene ponudbe pod šifro „Zamenjava 5230“ na upravo „Slovenca“.

Izgovil sem dne 15. decembra zvečer od ljubljanske kolodvorske re- stavracije do gorenjskega vlaka ali pa v vagonu večjo vsoto denarja, katero sem imel v listnici. Bili so sami dvajsetaki. Pošten najditelj naj jih odda v upravnštvo Slovenca.

Distilirano olje solnčnice in repice, fi- nega okusa in barve po- nudim liter po 10 K, dokler je kaj za- loge. R. Hradec, Šišak, kraj Zavrčba

Bukovo oglje se prodaja vsak dan pop. od 1-4 ure pri gostilni Kramar, na dvorišču. Glince. Cena 95 v. za kg. Prodaja tvrdka A. KUŠLA, Ljubljana, Karlovska cesta št. 15. Ponudim mlo za pranje, mlo „Dob“, ciklo, čaj, padriko, sveče, kisovo kislino, razne esence, vermut-vino, sladko, sadu: mošt. Proda se tudi nad 100 hektolitrov hrastovih sodov. 5023

Jos. Petelnc, Ljubljana Sv. Petra nas- p valnih strojev in njih posameznih de- lov, igel in olja, ter družega galan- erijskega in modnega blaga, se pripo- roča slav. občinstvu. Istotam se pro- da: steklo za izložbene omare (belgijsko steklo), kompletno z valjenimi za- stori, mere: 135x184, 63x184, 59x184, in ena rabljena 90x162. Kupi se: na-ционална registrirna biagalna, novejši model. 4713

Stanovanje išče zakonski par brez otrok (mož čevljar) z eno sobo in kuhinjo ali hišni. Za nagrado par pa službo novih čevljev po meri. — Ponudbe na: Jozeta Bratuž, Ljubljana, Miklošičeva cesta 28.

Vrvarsko blago za gospodarstvo vseh vrst, kot konopce, uzde vrvi za govedo, vrvice za perilo, vse iz čiste konopine. Zahtevajte cenike. Trgovska agentura in komisijška poslovnica Ljudevit Pollak, Vukovar.

Iščem vinogradnika, ki ima vinarsko in sadjarsko solo. Prednost oni z dobrimi spričevali. Drugo po dogovoru. Andrija Golubič, posestnik in trgovec z vinom na debelo, Zagreb, Jurišičeva ulica 10. 5200

Domače mlo, dobro suho, razpošiljam po povzetju, ako se pošlje naprej 20%. Trgovska agentura in komisijška poslovnica Ljudevit Pollak, Vukovar.

Predstava in tkalca v Trzinu sprejme takoj sposobnega, za- ki zna nesljičnega in treznega kočijaža a konji dobro in ljubeznjivo ravhati ter se za- more porabiti pri kočiji in težki vožnji. Mlademu, krepkemu, oženjenemu mo- žu se daje prednost. Stalna služba je za- gotovljena. Vstop takoj. Osebna pred- stava in ponudba zaželjena.

+ 5324
Umrli je v Voloski dne 5. de- cembra 1918 naš dragi soprog, brat in vnuk

Jože Jan.

Posledice vojnih naporov so ga spravile v 29. letu starosti v prezgodnji grob.

Ta žalostna vest nam je do- šla vsled laške okupacije šele danes. Za izkaze sočutja: Bog plača.

Ljubljana, Voloska 27. de- cembra 1918.

Jožica, soproga. Janko, Pavla, Mila, Vera, Mici, brat in sestre. Josipina Jahn, stara mama.

+ 5225
Vsemogočni je pozval k sebi danes našo nad vse dobro in skrbno ženko, mamico oziroma sestro

Marijo Novak roj. Pilar, soprogo davčnega upravitelja.

Pogreb predrage umrle vrši se dne 27. grudnia t. l. ob pol 3. uri popoldne iz Metlike št. 1 na pokopališče sv. Roka. Najbližji ženi in mamici najbližji spomin.

V Metliki, na Rupj pri Kranju, 26. grudnia 1918.

Zdravko Novak, soprog. Milena Zdenka, hčerki. Jernej Pilar, brat.

Zahvala.
Za obilne dokaze srčnega sočutja ob bolezni in prezgodnji smrti naše iskrenoljubljene hčerke, ozi. sestre tetke, svakinje, gospodične

Pavle Marinko učiteljice na Viču

za poklonjene krasne vence, mnogobrojno spremstvo na poti k večnemu počitku zlasti č. oo. frančiškonom, g. županu Knezu, g. nadzorniku Gabršku, gg. učiteljam in učiteljcem, posebno še domačemu učitelju in šol. mladini, gg. pev- cem za glinjivi žalostnik in vsem sorodnikom, prijateljem in znancom izrekamo tem po- tom najsrčnejšo zahvalo.

Glince, 27. decembra 1918.

Globoko žalujoči rodbini Gutnik-Marinko.

Zahvala.
Povodom prerane smrti našega nepozabljenega in iskrenoljubljene sina, brata, sva- ka in nečaka, gospoda

Stankota Štrifofa rez. poročnika

izrekamo vsem, ki so se nas v tem težkem času spomnili s tolažilno besedo, potem da- rovalcem krasnih vencev in šopkov, častniškemu zboru vojaškemu oddelku, prijate- ljem in znancom ter vsem drugim, ki so predragega po- kojnika spremili na njegovi zadnji poti, svojo najtoplejšo zahvalo. Bog, ki gleda v srca naj jim poplača to dobro delo!

V Ljubljani, dne 27. decem- bra 1918.

Zalujoče rodbine: Štrifofa, Dr. Botterleja, Zajcova.

Iščejo se prvovrstni agentje vinske in spirituoze stroke

ki so že pred vojsko bili v dobrih poslovnih zvezah z uglednimi trgo- vinami. Ponudbe pod „strokovnjak“ (stručnjak) na zavod za oglašivanje J. BLOCKNER, ZAGREB I-78.

Svarilo.

Podpisana izjavljata, da nista plač- nika za dolgove, ki jih dela njujin sin Jožef Prezelj. Selo, 28. dec. 1918. Andrej in Marija Prezelj.

Svarilo.

nisem odgovorna za njeno dejanje in ne plačnica dolgov, kar jih ona naredi.

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO priporoča

fotografske umetniške slike

A. BERTHOLD, fotografski ume ni zavod

LJUBLJANA, SODNA ULICA 13.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani.

Na Slovenski trgovski šoli v Ljubljani se odpre z novim letom paralelka I. trgovskega letnika, ako se prihlasi približno 20 učencev. Sprejemajo se pred vsem iz vojne vrnivši se dijaki, ki so dovršili spodnjo gimnazijo ali spodnjo realko ali meščansko šolo. Učenci z manjšo predizobrazbo se morejo sprejeti na podlagi sprejemnega izpita.

Sprejema se vsak delavnik do všte- tega 2. januarja 1919 od 9 do 10 ure do- polodne. K vpisovanju je prinesiti rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo, ubožni list in K 15. — kot vpisnino in pris- pevek k učilom.

Redni pouk se prične 3. januarja 1919.

Ravnateljstvo.

CERAR FRANJO,

tovarna slamnatih izdelkov v STOBU PRI DOMŽALAH, se priporoča gg. trgovcem in slavnemu občinstvu za obila naročila različnih SLAMNATIH SOLNOV SLAMNATIH TORBIC (cekarjev) PREDPRAŽNIKOV itd. 2690

ZA KROJAČE!

Krojni vzorci za moška oblačila v naravni velikosti se dobijo pri A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica 7, I. nadstropje.

ŠERPE svilnate (sanžan) RUTE volnene in žametaste od 40 K dalje na primernejša darila za božič in novo leto

Volnene blago za ženske obleke in bluze, kamrik za predpasnike NI papirnato, ampak pravo blago! Manufakturna in konfekcijska trgovina S. Kosér, Ljubljana, Kolodvor. ul. 24.

Proda se po znižanih cenah: firnež, terpentini, lak in raz- novrstne oljnatne barve. — I. Kolar, Židovska steza 2/III. Ljubljana. 5158

Krojaška tvrdka K. Pučnik filijalka Ljubljana, Sodna ulica 3

izdeluje najelegantnejše angleške dam- ske kostume ter piščice in istotako naj- finejše vsakovrstne obleke za gospode. Razpolagam le z najboljšimi delavskimi močmi. Prevzamem tudi vsaka popravila in prenavljanja. 5299

10 vinarjev (za dopisnico) Vas stane moj cen- ki se Vam pošlje na zahtevo zastop- C. in kr. dvorni zastopnik

Jan Konrad, razpošiljalnica Brux st. 1996 (Češko).

I. britev iz srebra jekla K 7.—, 9.—, 11.—. Varnostni brivski aparati poniklj. K 7-50, dvorezna rezerv. rezila tuc. 12 K., lase- in bradostrizniki K 26.—, 28.—. Pošilja se po povzetju ali predplačilu. Zamenja dovoljena ali denar nazaj.

Filialista,

ki razpolaga z jamčevino ali garancijo, išče za podružnico v Ljubljani Prva slavonska tvor- nica suhomesnate robe in masti Jovo Gigović, Nova Gradiška, Slavonija. 5161

Stare damske klobuke

sprejema v popravilo in tudi nove na nove oblike prenaredi FRANC CERAR, to- varna slamnikov v STOBU, pošta Dom- žale pri Ljubljani. — Cene primerno nizke, točna postrežba. 3715

Edina slovenska veletrgovina umetnega cvetja in pogrebni po- trebščin

Anton Z. Finžgar VARAŽDIN (HRVATSKO)

dobavlja samo na debelo: umetno cvetje, nagrobne vence, okraske, nože in tapete za rakve, tančice, mrtvaške čevlje i. t. d.

Svoji k svojim! :: Svoji k svojim!

Kdor si hoče nabaviti dobro in trpežno

mlatilnico

za ročni in vrtilni pogon, dalje sti- skalnico za sadje in grozdje, mline za grozdje, decimalne tehtnice, kotle za žganje kuhati, klinje za slamosreznice ročne mline za moko mleti, itd. naj si ogleda mojo zalogo, dokler so imeno- vani stroji v zalogi na razpolago. — Drugi poljedelski stroji se pa lahko naročajo pri Franc Hitti v Ljubljani, Martinova cesta št. 2. Največja zaloga poljedelskih strojev v Jugoslaviji.

Tovarna mila in sode Ignac Fock, Kranj otvarja zopet delen obrat.

Ima razpoložljivo malo množino prvovrstnega jedrnatega mila, sode (kristalne) in kolomaza ter prosi naročb. Natančnejše ponudbe na zahtevo.

2. RAZRED.

XI. RAZREDNA LOTERIJA.

Pri naši poslovnici kupljene srečke so zadele:

K 300.000 in K 100.000 glavni dobitek:

št. 10202, izrebran dne 16. oktobra 1915, IV. lot.
št. 88805, izrebran dne 11. oktobra 1917, VII. lot.
K 60.000 št. 34.155 in št. 60.606 K 10.000 št. 7788 in št. 130.169
K 30.000 št. 68.435 K 5.000 št. 68.425

množico dobitkov po K 2000, 1000, 800, 400 in veliko dobitkov po 200 K.

Izplačali smo na dobitkih za K 1,582.040.

Prihodnje žrebanje bo 14. in 16. januarja 1919.

Izrebalo se bo 4000 dobitkov v skup. znesku K 740.600. — Srečke prodaja

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani,

kot poslovnica razredne loterije in njene podružnice

v Celju, Celovcu, Trstu, Splitu in Gorici.

Cena srečke: 1/1 K 80, 1/2 K 40, 1/4 K 20, 1/8 K 10.

Igralni načrti in vsa pojasnila brezplačno! Dobitki plačljivi takoj in brez odbitka!

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenske in rentne, neozgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim rizikom, otroških do, rentna in ljudska, neozgodna in jamstvena zavarovanja.

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastopj in poštine prosto. — Sposobni zastopniki se spre- jemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Universal-mlin za meso (zakonito zajamčen)

je posebno prikladen za rezanje vseh vrst mesa, sočivja, boba itd. — Cena komadu K 60.—.

Universal mlin za mak je izborno poraben za mletev maka, di- šav, orehov, sladkorja, kave itd. — Cena komadu K 24.—.

Mlin za drobljenje kosti . . . K 320.—. Stiskalnica za krompir in sadje K 20.—. Razpošilja z Dunaja proti predplačilu glavno zastopstvo

Max Böhmel, Dunaj IV., Margaretenstraße 27, odd. 32.

—:: Prospekti zastopj. ::—

Kdor potrebuje po ceni luč

naj takoj naroči po povzetju, dokler je še kaj zaloge, našo karbidno svetilko visečo ali namizno najnovejšega sistema. Cena fino emali- rane svetilke znaša K 30-50. — Karbid vedno v zalogi pri K. Ča- mernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta št. 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva- cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo, sprejema hranilne vloge vsak delavnik do- polodne od 8 do 1. ure in jih obrestuje po tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto. »Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1918 nad 40 milijonov kron.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.